

THEOSOFIA

Jaargang 107 nummer 3, juni 2006
Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland
ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken,
Elly Kooijman,
Wies Kuiper
Els Rijnaker (hoofdred.)

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen:

met incasso-opdracht €17,50
per jaar, zonder incasso-
opdracht €22,50 per jaar
(Nederland en België).
Losse nummers: €3,50.

Zetwerk: Willy van Vledder

Druk: AD-Druk bv / Zeist

Omslag ontwerp:

Richard van Dijk

© 2006

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, foto-
kopie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

Toespraak van de President Radha Burnier	83
De banden versterken Fay van Ierlant	87
Het stralende denkvermogen John Cianciosi	89
Een reis zonder doel Trân-Thi-Kim-Diêu	95
TVN – ledendag globalisering Elly Kooijman	99
TVN – ledendag globalisering Agnès Wagemans	101
HPB en <i>De Geheime Leer</i> Ali Ritsema	103
Wie was...	109
Boek & periodiek	112
Verenigingsnieuws	114
Adressen Theosofische Vereniging	120

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

The Theosophical Society

De Theosophical Society (waarvan de Theosofische Vereniging in Nederland de Nederlandse afdeling is) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. Zij heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India en 49 afdelingen over de gehele wereld.

De Theosophical Society bestaat uit studenten die bij eender welke religie aangesloten kunnen zijn of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging (zie achterkant omslag) onderschrijven, dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen, dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging en dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen. Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar Waarheid. Zij zijn van mening dat Waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen. Zij zien de Waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma opgelegd door een autoriteit. Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aanname. Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen. Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen. Zij zien elke religie als een uitdrukking van de Goddelijke Wijsheid. Zij geven er de voorkeur aan religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om Goddelijke Wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals Waarheid het doel is, is Vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden. Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde. Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de Wetenschap van de Geest terug, door de mens te leren de Geest te zien als zijn werkelijk zelf en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan. Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten, en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de Theosofische Vereniging bestuderen deze waarheden en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken is welkom als lid.
Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

Toespraak van de President

– Radha Burnier

Het is mij een groot genoegen u allen te verwelkomen op deze 130ste Internationale Conventie in Adyar en ik wens u een hele gelukkige en inspirerende tijd tijdens het verblijf hier. Laten we opstaan om de zegen te vragen van onze oudere Broeders die altijd klaar staan om hen te helpen die onzelfzuchtig toegewijd zijn aan het welzijn van anderen:

Mogen zij die de uitdrukkingen zijn van onsterfelijke Liefde deze Vereniging, die opgericht is om een kanaal te zijn voor hun werk, zegenen met hun hulp en bijstand. Mogen zij de Vereniging inspireren met hun wijsheid, versterken met hun kracht en bezielen met hun werkzaamheid.

De toekomst van de Theosofische Vereniging is een serieuze zorg voor ons allemaal als we toegewijd zijn aan de idealen en aan het werk en als we ons realiseren dat de Vereniging bestaat om de mensen wakker te maken voor de eigen hogere en werkelijke aard, zodat we binnengeleid kunnen worden in een 'new age' van universele broederschap en een diep gewaar zijn van juiste waarden. Alhoewel de woorden 'new age' over de hele wereld circuleren, is er weinig algemeen begrip voor de noodzaak van een fundamentele verandering in het menselijk bewustzijn. Dat alleen kan de omstandigheden in de wereld verbeteren en het individuele denken verlichten met het licht van liefde en wijsheid.

We zijn er ons van bewust dat er een manier gevonden moet worden om uit de overheersende toestand van geweld, haat en geestelijke onwetendheid te komen die de wereld verduistert, maar hoe kunnen we vaste voet krijgen op het pad dat leidt naar vrede, liefde en ware kennis? Ik denk dat, als we hier vanuit gaan, we moeten beginnen met niet slechts te vragen of de waarheden van Theosofie voor ons levend zijn, maar of we eigenlijk wel werkelijk leven en, als we dat doen, hoe levend zijn we dan? Laten we kijken naar de betekenis van de woorden 'overleven', 'leven' en 'in leven zijn'. De betekenis is dikwijls vaag en de woorden kunnen onderling verwisseld

Deze toespraak tot de 130ste jaarlijkse conventie van de Theosophical Society werd gehouden op 26 december 2005 te Adyar. Het thema van de conventie was "Are We Alive to the Truths of Theosophy?" Radha Burnier zal inleidingen houden tijdens de zomerschool van de TVN van 7 tot en met 9 juli 2006 over "De Mahatma Brieven".

Dit artikel komt ook als top-artikel op de website www.theosofie.nl

worden. Duidelijkheid hierover is cruciaal, om te begrijpen of de waarheden van Theosofie voor ons leven of niet.

De natuur heeft in ieder levend wezen, groot of klein, een onweerstaanbaar instinct tot overleven ingebracht. Dit instinct maakt dat de mier en de mijt een hindernis of een beet uit de weg gaan als dat nodig is; het stelt dieren in staat zich te camoufleren, een hol te graven als beschutting, te leren ontsnappen aan gevaar en het leert hen de kunst van het groot brengen van hun jongen. In de mensen bestaat ook een overlevingsinstinct dat een doel dient. Het is een natuurlijke reflex voor ons om een slang of een boef met een pistool te vermijden en een stap opzij te doen als er een kokosnoot uit een boom valt. Dat instinct is natuurlijk en goed, omdat elk levend wezen voor een redelijke tijd moet overleven om evolutionaire veranderingen mogelijk te maken, de soort van dat wezen de missie te laten volbrengen en een rol te laten spelen in het kader van het grote plan van de natuur. Door het doelbewuste plan van evolutie heeft ook het buitengewone knappe menselijke brein zich ontwikkeld vanuit de toestand van eenvoudige bacteriën, of misschien wel vanaf het allerprilste begin.

Leven op het menselijke niveau is niet een kwestie van eten, drinken en plezier maken, omdat het menselijke bewustzijn de potentie voor onbegrensde groei in subtielere lagen van ervaring en inzicht in zich heeft.

Maar ditzelfde knappe menselijke brein vertaalt – of zullen we zeggen: het vervormt – het noodzakelijke maar onbewuste verlangen om ‘lichaam en ziel bij elkaar te houden’ in een agressieve en destructieve dwang die niet stopt bij suïcidale activiteiten als oorlog voeren en het verwoesten van onze habitat, deze aarde. Toen Krishnamurti eens in gesprek

was met een groep knappe jonge studenten van het Institute of Technology en zijn inzichten aan hen voorlegde zei één van de studenten: “Als we doen wat u zegt, zullen we niet overleven”. Krishnamurti antwoordde eenvoudig: “Overleef niet”, omdat het overlevingsidee erg overdreven wordt gebruikt voor het rechtvaardigen van gewetenloze competitie, van meedogenloze ambitie en voor het bereiken van een “hoge” levensstijl, zoals verblijven en eten in vijfsterren hotels en het trots betalen van 150 roepies voor twee idlis (cakejes van gestoomde rijst) die buiten voor 15 roepies of minder worden verkocht. Er zijn helaas miljoenen mensen in deze wereld die niet eens kunnen overleven in de gewone zin van het woord; zij hebben de mogelijkheden niet om aan honger, ondervoeding, dakloos-zijn en andere vormen van lijden te ontkomen. Het zogenaamde verlangen van de relatief rijke bovenklasse om te overleven bevordert buitengewone ongevoeligheid en zelfzuchtigheid en het verhindert ons om deel van de samen gedeelde wereld te zijn.

Het woord ‘leven’, vergeleken met ‘overleven’, suggereert een soort optillen van het bestaan in het fysieke lichaam naar een hoger niveau door dat wat we cultuur noemen. Extreme armoede, een erg gehandicapt lichaam en hersenschade zijn onder andere de oorzaken die mensen laten overleven, maar niet laten leven, daar zijn we ons van bewust. Leven op het menselijke niveau is niet een kwestie van eten, drinken en plezier maken, omdat het menselijke bewustzijn de potentie voor onbegrensde groei in subtielere lagen van ervaring en inzicht in zich heeft. Zo wordt de primitieve mens geciviliseerd door het toegewijd zijn aan kunst en muziek, het beoefenen van wetenschap en het onderzoeken van de sterren, atomen en ontelbare andere aspecten van het universum, en door filosofie en filantropie. Deze activiteiten kunnen niet gezien worden als een overbodige luxe, omdat het manieren zijn om onze mentale en andere talenten te verhogen. Vanuit dit standpunt bekeken, verschilt leven aanmerkelijk van overleven,

of de tijd doorbrengen met het verzamelen van materiële bezittingen en het bevredigen van de zintuigen.

Wat bedoelen we dan met ‘levend zijn’ en vooral met het levend zijn voor waarheid en schoonheid, voor betekenis en heiligheid? Ik denk dat ‘iets te laten leven’ een gevoelig gewaarworden inhoudt, vrij van vooroordelen en reacties op dat wat gezien of gehoord wordt, wat daardoor een serene en harmonieuze benadering is. Op deze manier kan iemand levend zijn voor al het leven, bijvoorbeeld voor het alles-doorringende lijden in de wereld, niet alleen van de mensen, maar van elke vorm van leven. De normale contacten en relaties die we hebben met andere mensen, met ideeën, met de natuur en onze omgeving, zelfs met een gerespecteerde leraar, zijn meestal oppervlakkig en gaan niet diep.

Oppervlakkige gedachten en veel chaotische gevoelens verhinderen het waarnemen van de betekenis en de verbanden van wat we tegenkomen. Zo kunnen we bijvoorbeeld de verklaring van de Heer Boeddha horen over de Eerste Nobele Waarheid – de waarheid van het lijden. Misschien zijn we het ermee eens, of misschien verwerpen we zijn raad. Maar als die waarheid voor ons leeft en als we er naar luisteren met werkelijke aandacht, dan kunnen we het niet verwerpen en gewoon doorgaan met het leven van alledag in een staat van vergetelheid. We zullen de waarheid vanuit alle invalshoeken bekijken en diep nadenken over wat de Heer Boeddha bedoelde, mediteren over het waarom, hoe onze handelingen, gedachten en emoties aanleiding geven tot lijden in de een of andere vorm. En we zullen ons realiseren dat lijden vele vormen heeft zoals eenzaamheid, frustratie, gebrek aan vriendelijkheid en zo meer. We zullen proberen uit te vinden wat het is dat ons hardvochtig en wreed doet handelen, zoals bij het pijnigen van dieren, planten en mensen. Zo zal die ene verklaring van de Boeddha de start kunnen worden van veelbetekenende en zielsverheffende contemplatie.

Levend zijn voor een plant of een bloem – en voor veel andere dingen – zou zo ons bewustzijn kunnen overbrengen naar een steeds diepere gewaarwording van verborgen waarheden. We zouden voortdurend een gevoel van harmonie ontwikkelen, omdat we de diepere gebieden van bestaan peilen. Iemand kan een bloem gewoon zien, of met een zekere affectie, en zeggen dat de bloem mooi is. Maar als de waarheid van de bloem of van iets anders werkelijk voor hem of haar zou leven, dan zou het onmogelijk zijn om er niet één mee te zijn, in totale harmonie met hun diepste wezen en dat zou het begin zijn van liefde. Dit jaar is er in het programma van de Conventie een aanhaling opgenomen die het opkomen van de zon vergelijkt met het leren liefhebben. Als de stralen van de zon de wereld verlichten, wordt schoonheid onthuld in alle aardse dingen. ‘Als het hart op de juiste plaats zit’, zei Thomas à Kempis, ‘dan wordt ieder wezen een boek met een heilige tekst die een heilig beginsel onthult dat niet eerder zichtbaar was. Waarheid is alomtegenwoordig en eeuwigdurend, maar het is niet zichtbaar voor onze ogen vóórdat we innerlijk opengaan en levend worden voor alle leven.’

Een nieuwe kwaliteit en dimensie in ons leven en in onze relaties kan ons bestaan blijer maken, als we leren levend te zijn voor de onderwerpen die gewoonlijk als een deel van Theosofische leringen worden gezien.

De waarheden van Theosofie zijn geen theoretische of intellectuele stellingen; zij hebben betrekking op het leven. Of we deze waarheden prozaïsch en afgezaagd, intellectueel stimulerend, moreel verheffend of spiritueel verlichtend vinden, hangt helemaal van ons af. Een nieuwe kwaliteit en dimensie in ons leven en in onze relaties kan ons bestaan blijer maken, als we leren levend te zijn voor de onderwerpen

die gewoonlijk als een deel van Theosofische leringen worden gezien, zoals bijvoorbeeld reïncarnatie. Het je realiseren van de redelijkheid van het begrip van wederkerende geboorten als doel voor het groeien van de ziel is ongetwijfeld erg nuttig. Het redt mensen van de verschrikkelijke angst om gestraft of vernietigd te worden. Maar als er dieper wordt nagedacht of misschien gemediteerd, dan begint iemand te zien hoe het proces voortdurend de vermogens van het reïncarnerende individu vergroot en er ontstaat een gevoel van universaliteit in het bewustzijn. Het is als het openen van een bloesem. Vanuit het opgesloten bestaan in de persoonlijkheid en het alles relateren aan zichzelf, wordt het bewustzijn vrijer en vrijer om het hele leven te gaan omarmen als een deel van het zelf – het Ene Zelf. Het proces van reïncarnatie bestaat, maar het is alleen maar een instrument voor het wakker maken van de ziel die, zoals de welbekende theosofische waarheid verklaart, een toekomst heeft waarvan de groei en de pracht geen einde kent. (Uit M. Collins, *De idylle van de Witte Lotus*, Ankh Hermes, blz 106)

Elke theosofische waarheid – en ik zou weer willen benadrukken dat de waarheden van Theosofie waarheden zijn over de aard van het leven – heeft zowel een vormzijde als een verborgen doel en betekenis. Het levend zijn voor die waarheden houdt een enorme betrokkenheid in. Als we groeien naar een groter bewustzijn van de verborgen implicaties en de grenzenloze diepten van deze waarheden, die niet tegenstrijdig of verschillend zijn, maar deel van een spiritueel geheel, dan verandert onze manier van denken, ons gedrag, onze relaties en aspiraties totaal.

Zijn we levend genoeg om deel te zijn van een kern van Universele Broederschap en ons te realiseren dat een wereldwijde familie van broeders, zusters en naaste vrienden die werken voor een verheven ideaal een krachtige invloed kan hebben in de wereld? Op dit podium vertegenwoordigen leden van verre zowel als van naburige plaatsen, leden die allen broeders en

zusters zijn, een intiem deel van één familie. Ze mogen er verschillend uitzien, onbekende gewoonten hebben en het moeilijk vinden om Indiaas Engels te verstaan, en wij Indiërs mogen hun uitspraak gedeeltelijk onbegrijpelijk vinden, maar we zijn allemaal broeders en zusters die werken voor dezelfde zaak, klaarstaand om onze energie te wijden aan het bouwen van een vredige en goede wereld. Samen kunnen we een nieuwe toekomst scheppen voor de mensheid, gezegend met grotere wijsheid en met meelevende gevoelens.

Als we onze Universele Broederschap, uitbreiden naar alle wezens, kan dit de wereld welvarender maken. Onze constructieve gedachten en activiteiten kunnen een werkelijke vooruitgang mogelijk maken voor ontelbare medemensen en voor miljoenen kleinere wezens die achtergesteld zijn. We zouden zo wegen en manieren kunnen vinden voor wilde dieren om zonder angst te leven en daardoor milder te worden; de dieren die we tot huisdier hebben gemaakt kunnen geholpen worden naar nieuwe niveaus van affectief gedrag, loyaliteit en samenwerking met hun oudere broeders, de mensen. We weten dat, ondanks de armoede, het grootste deel van de Indiërs eens leefde zonder afgunst, omdat zij tevreden waren met eenvoudige dingen, met een glimlach op hun gezichten, want er was een manier van denken in het land dat het voor hen mogelijk maakte om zo te leven. Toen aan Madame Blavatsky gevraagd werd of er een einde zou komen aan de armoede aan het einde van de Kali Yuga, antwoordde zij dat dat waarschijnlijk niet het geval zal zijn, omdat de mensen hun karma moeten uitwerken, maar de armen zouden gelukkig en vrij van frustratie zijn en de rijken zouden genereus en vriendelijk zijn. Zo'n einde van de Kali Yuga kan zelfs nu beginnen, als we een sterke kern van Universele Broederschap scheppen zonder enig onderscheid. Zijn we levend voor de waarheid van een dergelijke regenererende broederschap die de Mahatma's voor ogen stond?

Uit: *Theosophist*, januari 2006
Vertaling: FvI

De banden versterken

– Fay van Ierlant

Het versterken van de onderlinge banden binnen de Theosophical Society is noodzakelijk. We hebben behoefte aan het steeds weer delen van onze dieper wordende inzichten om te kunnen komen tot een grondiger begrip van de leringen, zodat het denken en het hart zich steeds meer openen en we werkelijk kunnen komen tot een ‘Universele Broederschap’. Daarom hebben we elkaar nodig.

Fay van Ierlant is lid van de TVN. Zij werkte vanaf 1988 tot 2004 voor de Europese Theosofische Federatie en voor de internationale scholen op het Internationaal Theosofisch Centrum in Naarden. Deze inleiding werd gehouden tijdens de viering van het honderdjarige bestaan van de Europese Theosofische Federatie in Naarden, juli 2003.

De nationale afdelingen van de Theosophical Society zullen geestelijk internationaal moeten zijn om het verdwaald raken in afzonderlijke opvattingen van waarheid te vermijden. Dat geldt ook voor de Loges. Isolatie werkt niet op het gebied van theosofie, omdat het in tegenspraak is met de leringen.

In Europa zijn er meerdere scholen georganiseerd door de samenwerking van het Internationaal Theosofisch Centrum, de Europese Federatie en de Nederlandse afdeling. Deze drie organisaties werkten daarbij samen als gelijkwaardige partners onder bijzondere omstandigheden. Door dat nauw samenwerken leerden we allemaal dat werken voor Theosofie betekent dat het doel eerst komt. Het doel is drievoudig: zoveel mogelijk studenten de gelegenheid geven om naar waarheid te zoeken, leringen presenteren die naar waarheid kunnen leiden en een ontmoetingsplaats aanbieden voor degenen die werkelijk waarheid zoeken. Om dit te kunnen bereiken hebben we elkaar nodig.

Als we voor Theosofie werken wil dat zeggen ‘Er is geen godsdienst boven waarheid’ en als we werken in een Internationaal Theosofisch Centrum, of als we deelnemen aan een school bestaat er een gouden gelegenheid om het eigen onderzoek te verdiepen en de nieuw gevonden inzichten mee te nemen naar de nationale

afdeling of Loge. Wanneer de leringen geleidelijk dieper en helderder worden groeit het bewustzijn. Dezelfde onderwerpen en stellingen worden voortdurend op verschillende niveaus gepresenteerd en opgenomen, omdat ook de inleiders, net als de studenten, onderdeel zijn van het groeiproces. Ontwikkeling stopt nooit en als we er zelf aan meewerken ontdekken we dat wat de moeite van het doorgeven waard is.

Een ander belangrijk punt is dat leden goed begrijpen dat ze deel uitmaken van de internationale organisatie die de Theosophical Society is. Dat is niet altijd zo. Door het deelnemen aan internationale bijeenkomsten ontdekt een lid wat het is om deel te zijn van een wereldwijd geheel, men kan gaan ervaren hoe dat geheel werkt als men serieus geïnteresseerd is. Misverstanden kunnen verdwijnen en daardoor kan het onderscheidingsvermogen van wat gedaan of vermeden moet worden groeien, door een diep inzicht in de organisatie waarvan men lid is geworden. Serieuze internationale theosofische contacten verwijderen het denken en het hart voortdurend en zonder dat functioneert het werk niet zoals het zou moeten functioneren. Ik denk dat werkers en studenten diezelfde ervaringen hebben in alle theosofische centra.

Kijkend naar honderd jaar van theosofisch met elkaar verbonden werk in Europa zien we een kleurrijk stukje geschiedenis. Zoals de twee Nederlandse leden die vijf jaar niet naar huis konden toen de nazi's Nederland in bezit namen op 10 mei 1940, terwijl zij deelnamen aan de vergaderingen van de Europese Federatie in Engeland. Maar ze zaten daar niet alleen maar op nieuws van hun familie te wachten. Ze reisden, gaven lezingen en schreven boe-

ken. Josephine Ransom schrijft in haar *Seventy-fifth Anniversary Book* over het zeventiende Europese Congres, dat gehouden werd in Engeland in 1940: “De voorzitter van de Europese Federatie J.E. van Dissel en de voorzitter van de Nederlandse afdeling J. Kruisheer waren beiden met veel moeite uit Nederland gekomen om ondanks alles het congres bij te wonen. Het congres opende een paar uur na de Duitse invasie van Nederland. Zij gingen door met moed, kalmte en toewijding.”

Jaren geleden vroeg ik eens aan Suze Kruisheer, die toch alleen was achter gebleven in een bezet Nederland, hoe zij en mevrouw van Dissel gereageerd hadden en door de oorlog waren gekomen. Ze zei: “Omdat Theosofie door de Nazi's verboden werd, realiseerden we ons dat onze mannen beter af waren in Engeland en we probeerden er dan ook het beste van te maken.” Deze geschiedenis kan ons de moed geven om onder alle omstandigheden door te gaan en er het beste van te maken.

Aangezien de doeleinden van de Theosophical Society niet veranderen, maar groeien in helderheid als we zelf groeien, gaat er nooit iets verloren. Daarom wensen we de Europese Federatie, de Europese afdelingen en alle afdelingen, waar ook ter wereld, een toekomst van groeiende wijsheid toe door het samenwerken in harmonie – de harmonie die door Edi Bilimoria werd aangegeven in *The Theosophist* van juli 2003:

“Harmonie komt voort uit verschillende, elkaar wederzijds aanvullende gezichtspunten die uitgewisseld worden in een toestand van open onderzoek en vriendschap, waarbij elke deelnemer de bijdrage van al de anderen erkent.”

Uit: *The Theosophist*, juni 2005

Het stralende denkvermogen

– John Cianciosi

Het denkvermogen is het centrum van elke ervaring en dus is het de belangrijkste factor bij het bepalen van de kwaliteit van leven. Ofschoon we van een wereld buiten ons kunnen spreken, bevindt de enige wereld die we in werkelijkheid rechtstreeks kunnen ervaren zich binnen ons denkvermogen. Zoals in een oude Boeddhistische tekst, de Dhammapada, staat: 'Al wat wij zijn is het gevolg van onze gedachten, we worden gevormd door onze gedachten. Lijden volgt op een slechte gedachte, zoals het wiel van een wagen de hoef van de os volgt die hem trekt, terwijl geluk op een reine gedachte volgt, zoals zijn eigen schaduw die hem nooit verlaat.'

John Cianciosi is schrijver van *The Meditative Path* (Quest Books, 2001) en een student van wijlen de Eerbiedwaardige Ajahn Chah. In 1972 werd hij tot Boeddhistisch monnik gewijd en werkte als geestelijk leider van kloosters in Thailand en Australië. Dit is zijn eerste bijdrage voor *Quest*.

Maar wat stelt dit ding voor dat we denkvermogen noemen, dat het lichaam bezielt en inhoudt dat we levende wezens zijn? Ik weet dat ik een denkvermogen moet hebben, want ik bespeur een duidelijk verschil tussen mijn huidige gemoedstoestand en dat van een lichaam, dat niet meer dan stof is, gespeend van bewustzijn of denkvermogen. Kan dit denkvermogen gelijkgesteld worden met mijn gedachten? De Westerse cultuur is sterk beïnvloed door de 'beroemde dubbelzinnigheid' van de Franse filosoof Rene Descartes: 'Ik denk, daarom bestaat ik.' Maar wat gebeurt er als ik ophoud met denken – verdwijnt dan mijn denkvermogen? Hoe staat het met alle gevoelens, emoties, verlangens en aspiraties die zo van invloed zijn en toch onbetwistbaar verankerd? Waar komen ze vandaan, hoe ontstaan zij en waar gaan ze heen?

Dit zijn fascinerende vragen die velen van ons zich wel eens gesteld hebben. Maar het is moeilijk tot bevredigende antwoorden te komen en de wetenschap schijnt niet veel verder te zijn gekomen met het ontrafelen van de mysteries van het bewustzijn.

De voortbrengselen van het denkvermogen

In de leringen van oude overleveringen, zoals het Boeddhisme, wordt grote nadruk gelegd op het beoefenen van zelfbeschouwing, oftewel intens in het innerlijk kijken

om antwoorden op deze vragen te ontdekken. Deze benadering heeft tot diepgaande inzichten geleid in de ware aard van het denkvermogen.

De Boeddha zei dat het denkvermogen in zijn oorspronkelijke of fundamentele staat stralend is. Door de verontreinigingen die er in ontstaan wordt het echter dof, zodat de schittering verduisterd wordt. Dit zegt ons dat de aard die ten grondslag ligt aan het denkvermogen helder, kalm, stil en vredig is. Het is ontgaan van de veelsoortigheid van gedachten en denkbeelden. Er is slechts een heldere, levendiger toestand van weten. Anderzijds, de vervuilingen zijn bezoekers die komen en gaan – zij zijn de voortbrengselen van het denkvermogen.

Bezoedelingen treden op als het denkvermogen verstrikt raakt in zijn eigen scheppingen, de chaos van gedachten, herinneringen, hoop, vrees en de talloze andere mentale toestanden die mogelijk zijn. Het is mogelijk om een wirwar van negatieve en slechte gedachten te scheppen, vervuld van boosheid en wrok. Het authentieke stralende en zuivere denkvermogen wordt geheel verduisterd door deze verontreinigingen. Het wordt erger, als deze toestanden van het denkvermogen éénmaal zijn geschapen en we daarop voortborduren door middel van onze spraak en door onze lichaamstaal. Zo ontstaan alle wrede en onmenselijke gedragingen. Oorlog begint in het denkvermogen van mensen en wreedheid komt voort uit wrede bedoelingen, die hun oorsprong vinden in het denkvermogen.

Maar de natuur maakt het ons evenzeer mogelijk om dat wat goed en mooi is voort te brengen. Als we ons tegen de moeilijkheden opgewassen tonen door ons denkvermogen op de juiste wijze te richten, kunnen we gedachten van mededogen, van vriendelijkheid en van liefde creëren. In dit geval is de oorspronkelijke schittering van het denkvermogen eveneens verduisterd, maar dan door positieve en heilzame scheppingen. Deze gedachten en bedoelingen leiden tot vriendelijk en liefdevol handelen en leveren een bijdrage aan het welzijn van onszelf en van anderen.

De natuur zorgt ervoor dat we alles kunnen scheppen – het goede en het slechte, het verfijnde en het ruwe, hemel en hel. Daarom treffen we in de wereld zowel heiligen als monsters aan – mensen wier leven een zegen voor de wereld is en zij die slechts lijken te leven om ellende en lijden te verspreiden.

Natuurlijk zijn verreweg de meesten van ons niet méér dan gewone mensen met zowel goede als slechte neigingen. We creëren en beleven een diversiteit van mentale toestanden en emoties, waarvan sommige positief zijn terwijl andere negatief zijn. Onder ons bevinden zich slechts enkelen, die actief leiding kunnen geven aan hetgeen we in het denkvermogen voortbrengen; het lijkt wel alsof het denkvermogen ‘een eigen denkvermogen heeft’. In zekere zin is dit zo. Het denkvermogen wordt voortgedreven door de macht van vroegere conditioneringen, door gewoonte en door instinct. Daarom zijn we geneigd oude patronen opnieuw te beleven en op bijzondere situaties en mensen op dezelfde wijze te reageren, zelfs wanneer we dit niet willen. Bij veel gelegenheden kunnen we op een positieve manier reageren, maar in plaats hiervan bemerken we dat wij in een bekrompen of negatieve geestesgesteldheid verkeren. Het is duidelijk dat we nog geen meester zijn over onze eigen creaties.

Het meditatieve pad

Wanneer we ons realiseren dat het denkvermogen de bron is van alles wat we voortbrengen, dan zullen we het belang van meditatie of mentale ontwikkeling inzien. Door het beoefenen van meditatie kunnen we meesterschap over onszelf verkrijgen door het ontwikkelen van de mentale eigenschappen die het ons mogelijk maken onze eigen bestemming te bepalen. Deze eigenschappen stellen ons in staat een keuze te maken uit wat we in ons denkvermogen voortbrengen en daardoor de wereld waarin we leven te beïnvloeden. Als we bovendien vasthoudend en oprecht in onze beoefening zijn, kunnen we eveneens rechtstreeks het stralende denkver-

mogen dat ten grondslag ligt aan het scheidingsproces, ervaren.

Ofschoon er een toenemende belangstelling is voor het beoefenen van meditatie, is het niet ongebruikelijk dat mensen kortere wegen naar veranderde bewustzijns-toestanden zoeken. Persoonlijk zie ik niet veel heil in dergelijke benaderingswijzen, omdat die ervaringen zelden leiden tot inzichten waarmee mensen feitelijk kunnen leven. Vaak veroorzaken zij alleen maar meer verwarring. Zoals een leraar het stelt: 'Indien je een misleidend denkvermogen ontwikkelt, is een ontwikkeld waan-idee alles waarop je uitkomt!' Ofschoon het een geleidelijk proces is waarvoor een langdurige voorbereiding nodig is, stelt in feite het beoefenen van meditatie ons hier toe in staat en leidt dit ons tot inzichten die werkelijke veranderingen in ons leven tot stand brengen.

Meditatie is een innerlijke reis van zelf-beschouwing en oefening, wat van toepassing is op zowel systematische mentale oefeningen, als ook op een algemene meditatieve benadering van het dagelijkse leven. Ik ben ertoe gekomen om dit hele proces 'Het Meditatieve Pad' te noemen. Er zijn twee fundamentele eigenschappen die we moeten ontplooiën om via dit pad vooruitgang te boeken - gewaarzijn en concentratie.

Gewaarzijn

Gewaarzijn, wat we misschien ook 'oplettendheid' kunnen noemen, is de toestand waarin 'het denkvermogen één en al aandacht is.' Een denkvermogen, dat zich van iets gewaar is, is zich niet alleen bewust in de gewone betekenis van het woord, omdat we ons van iets bewust kunnen zijn zonder dat de aandacht hierop geheel is gevestigd, zonder duidelijk te weten waarmee het denkvermogen bezig is, of waar op dat ogenblik de aandacht op gericht is. We leiden vaak een leven met slechts weinig aandacht voor onze huidige ervaring, waarbij we ons voornamelijk laten leiden door onze automatische piloot en we uit gewoonte op situaties reageren. Daarom is dit zo moeilijk te veranderen, zelfs als we

dit willen. Ons ontgaat de vrijheid om keuzes te maken.

Desondanks zijn we ons van iets enigszins gewaar, of zijn er momenten waarop het denkvermogen zich volledig bewust is van de huidige ervaring. Het is van belang het subtiele, maar diepgaande verschil in te zien tussen alleen maar bewust en opmerkzaam zijn, of bewustzijn te hebben dat is verlicht door gewaarzijn. Heb je ooit auto gereden en plotseling gedacht, 'Oh! Waar ben ik? Ik heb mijn afslag gemist!' Waar was je denkvermogen mee bezig vóór dat moment van gewaarzijn? Je was je bewust, zonder volledig te weten waar de aandacht van het denkvermogen zich bevond – het denkvermogen was niet wakker, niet helder en niet opmerkzaam.

Tijdens meditatie willen we die volledigheid van het denkvermogen, die ons waarlijk gevoelig laat zijn voor het huidige ogenblik, ontplooiën. Sta een ogenblik stil en denk erover na, 'Wat voel ik nu? Waar is mijn aandacht nu op gericht?' Gewaarzijn maakt dit soort zelfbeschouwing en onderzoek mogelijk. Het is een wezenlijk element in het beoefenen van meditatie en alleen door de ontwikkeling van deze eigenschap kunnen we concentratie en inzicht ontplooiën.

Hier dient opgemerkt te worden dat gewaar te zijn niet hetzelfde is als waakzaamheid. Waakzaamheid is een verhoogde staat van aandacht, die gewoonlijk geassocieerd wordt met een zekere mate van stress die voortkomt uit vrees of opwindend. Er is een 'spanning' die geen bijdrage levert aan een toestand van vrede. Maar gewaarzijn heeft geen betrekking op stress en wordt niet voortgedreven door vrees of opwindend. Het denkvermogen is zich geheel bewust van het nu, en toch ontspannen en in evenwicht – de spanning is losgelaten.

Het zich van iets gewaarzijn vereist niet dat we de aandacht op één ding gericht houden of dat er geen sprake is van denken. Zelfs als de aandacht zich van het ene naar het andere ding beweegt, kunnen we nog steeds in een toestand van gewaarzijn verblijven, omdat gewaarzijn de ervaring

waar we ons van bewust zijn volgt. Het doet zich voor als licht en het verlicht de ervaring, zodat deze in het bewustzijn helder is. Als we gewaar zijn weten we dus duidelijk wat we denken, voelen, van plan zijn of doen. Het is iets dat te allen tijde actief kan blijven en we kunnen ernaar streven het te ontwikkelen, zelfs als we ons bezig houden met onze normale dagelijkse activiteiten. Wat we ook doen, dit zal in feite beter gaan wanneer we volledig met onze aandacht aanwezig zijn. Door meer gewaarzijn in ons gewone leven te brengen, kunnen we dit transformeren in het toepassen van meditatie. Gewaarzijn maakt het ons mogelijk onze innerlijke wereld, de scheppingen van ons denkvermogen helder te zien en geleidelijk aan opent zich voor ons de deur naar begrip en vrijheid.

Concentratie

Als we echter het stralende denkvermogen willen ervaren of in staat willen zijn richting te geven aan de creaties van ons denkvermogen, is het van wezenlijk belang dat we ook de concentratie ontwikkelen. Dit is de vaardigheid onze aandacht te sturen en gedurende een gewenste tijdsperiode gericht te houden op één object. Als we gewaarzijn als licht voorstellen, dan kunnen we mogelijk denken aan concentratie als een laser oftewel geconcentreerd licht. De kracht van concentratie wordt bepaald door hoe we ons kunnen concentreren en hoe lang we die aandacht kunnen opbrengen.

Concentratie stelt ons in staat om ideeën en gedachten te overstijgen en ons zo bewust te worden van het stralende denkvermogen. Concentratie maakt het ons eveneens mogelijk onze mentale constructies te beheersen. Er wordt gezegd dat, wanneer zij dit willen, ware meesters kunnen denken wat zij willen denken en niet denken als dit niet nodig is.

Anderzijds is het de moeite waard om op te merken dat we allemaal de vaardigheid hebben om ons in zekere mate te concentreren. In het dagelijkse leven hebben de meeste mensen echter geleerd zich te concentreren door het denkvermogen te dwin-

gen op de een of andere taak gericht te blijven. Het zich op deze wijze concentreren is gewoonlijk veeleisend en vermoeiend. Dus genieten we er niet van en indien mogelijk gaan we het uit de weg. We moeten erop bedacht zijn dat we tijdens het beoefenen van onze meditatie deze dwangmatige aanpak niet toepassen. We zouden eerder onder zachte drang het denkvermogen moeten onderwijzen, het aan moeten moedigen om het eindeloze 'nadenken' te laten varen en het te doen neigen naar een toestand van rust en stilte dat op een verfrissende manier rustgevend is.

Met aandacht waarnemen van de ademhaling

Er zijn heel veel meditatietechnieken die gericht zijn op diverse aspecten van meditatie en waarvan gebruik kan worden gemaakt voor het beoefenen van het denkvermogen en het ontplooiën van zowel gewaarzijn als concentratie. De techniek waarvan ik het beste op de hoogte ben gebruikt de natuurlijke manier van ademhalen als het object van meditatie. Aangezien er vaak naar wordt verwezen als 'met aandacht waarnemen van de ademhaling' is het één van de meest wijd verbreide meditatietechnieken.

De theorie en de basistechniek van deze meditatiemethode zijn eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen. Voor het ontwikkelen van de vaardigheid en ervaring, vereist voor het bereiken van diepe concentratie, zal echter veel oefening onder geschikte omstandigheden en wijze leiding nodig zijn. Het oefenen van het denkvermogen is geen eenvoudige zaak, maar het kan met geduld, onder zachte drang en met toewijding gedaan worden. Zelfs een reis van duizend mijl, die met enkele bescheiden maar belangrijke stappen begint, kan met succes afgelegd worden. Daarom moeten we beginnen met tijd vrij te maken voor het beoefenen van meditatie en vervolgens het regelmatig proberen te doen.

Tijdens het met aandacht waarnemen van de ademhaling beïnvloeden we de adem niet. We laten het lichaam gewoon ademen zoals en wanneer het dit wil. Onze

inspanning is eerder gericht op het ont-plooien van mentaal gewaarzijn en concentratie, dan het lichaam te leren hoe adem te halen.

De basisinstructies zien er als volgt uit. Zoek een rustige plaats en ga in een houding zitten die redelijk behaaglijk en harmonieus aanvoelt. Probeer je rug recht te houden, maar vermijd lichaamsspanning. Sluit langzaam je ogen en laat het lichaam op een natuurlijke manier door de neus ademhalen.

Laat alles los, verplaats je aandacht naar binnen en ervaar het lichaam als het stil zit. Ontspan je lichaam een tijdje, zodat overbodige spanning uit het lichaam wegvloeit, en richt daarna je aandacht op de ademhaling. Stimuleer het gewaarzijn zich alleen te richten op wanneer de adem naar binnen stroomt en wanneer deze weer naar buiten gaat. Probeer dat weten in stand te houden door het denkvermogen aan te moedigen zich tegelijk met de adem te ontspannen—vredig in te ademen, vredig uit te ademen.

Zorg ervoor dat alles naar de achtergrond verdwijnt als je bij voortduring belangstelling opwekt voor het ademhalen. Zolang de aandacht gericht blijft op de adem, zal je gewaarzijn dit weten. Wanneer het denkvermogen geleidelijk naar iets anders afdwaalt, wordt dan met oplettendheid van dit feit bewust en richt de aandacht onder zachte drang, maar kordaat, weer op de adem. Ga, tijdens de meditatie, op deze wijze door met het oefenen van het denkvermogen, waarbij geduld en oplettendheid worden betracht.

Tijdens de eerste fasen van je oefening zul je merken, dat wanneer je probeert de aandacht gericht te houden op de adem, het denkvermogen nog steeds heel bezig zal zijn, terwijl het aan de ene na de andere zaak denkt. Op dit niveau van gewaarzijn, blijft het ervaren van de adem oppervlakkig en sporadisch. Je kunt echter je gewaarzijn intensiveren als je doorgaat met het beoefenen ervan op een regelmatige basis en een poging doet de warboel van gedachten uit te dunnen. Door voortdurend de diverse afleidingen

die ontstaan te laten gaan en het denkvermogen aan te moedigen zich alleen maar bezig te houden met de adem, neemt langzamerhand de ervaring van elke inademing en uitademing in het bewustzijn een prominentere plaats in. De meditatie verdiept zich als het innerlijk gebabbel tot bedaren komt en de kwaliteit van de adem wordt voor het denkvermogen steeds duidelijker. Gewaarzijn wordt geleidelijk intenser en duurt langer en concentratie wordt meer op één punt gericht en minder vaak onderbroken.

Ben je ooit langzaam de zee in gelopen toen je aan het strand was? Als je de zee in loopt, bedekt het water allengs je voeten, enkels, knieën, middel en zo voort, tot je geheel onder water bent. We kunnen denken aan vooruitgang in meditatie als een vergelijkbare ervaring: een geleidelijke onderdompeling in de zee van rust als het denkvermogen steeds meer aandacht besteedt aan de adem.

Ten slotte wordt voor het denkvermogen de adem het enige aandachtspunt. Het is tevreden en gelukkig elke ademhaling te ervaren, elk vredig moment belevend als een eeuwig 'nu'. Er zal niet langer een innerlijk commentaar zijn over de adem of iets anders. Binnen die weerklinkende stilte beginnen we de vreugde te ervaren van het alleen maar zijn zonder iets te doen.

Met het verdiepen van de meditatie-ervaring, zal de adem vanzelf steeds subtieler en ijler worden. Ten slotte, als de meditatie heel diep gaat, begint het denkvermogen de adem niet als een fysiek object waar te nemen, doch zuiver als een mentaal beeld, dat zich gewoonlijk als licht manifesteert. Een hedendaagse meditatie-meester, de Eerbiedwaardige Ajahn Brahmavamso, beschrijft deze overgang als volgt:

Wanneer je alleen de schoonheid van de adem van dit ogenblik onbewogen observeert, dan zou de waarneming van inademing of uitademing, van het begin, midden of eind van een ademhaling moeten verdwijnen. Al wat beseft wordt is het ervaren van de

schoonheid van de adem van dit ogenblik... Hier vereenvoudigen we het object van meditatie, de ervaring van de ademhaling van dit ogenblik, van alle overbodige details ontdaan, terwijl we ons bewegen voorbij de dualiteit van de in- en uitademing en ons alleen bewust zijn van een prachtige ademhaling, die gelijkmatig en ononderbroken lijkt en eigenlijk nauwelijks verandert.

Nu zal de adem verdwijnen, niet wanneer 'jij' dit wilt, maar als er voldoende stilte is, waarbij alleen 'de schoonheid' overblijft... Niet tastbare schoonheid wordt het enige doel van het denkvermogen. Het denkvermogen maakt nu zijn eigen doel. Je bent je helemaal niet bewust van de ademhaling, het lichaam, de gedachte, het geluid, of van de buitenwereld. Alles waarvan je je bewust bent is schoonheid, vrede, gelukzaligheid, licht of hoe je waarneming dit later zal noemen. Je ervaart alleen maar schoonheid, zonder een object waarin die schoonheid is uitgedrukt, onafgebroken, moeiteloos.

(Redevoering gehouden door Ajahn Brahmavamso, 1997)

Zoals deze beschrijving aangeeft, is op dit niveau van meditatie het denkvermogen zo verstillend dat het scheppen van denkbeelden en oordelen overstegen wordt. Er is alleen maar de ervaring van een zelfbewust, stralend en niet verduisterd denkvermogen.

De Boeddha gaf het onderstaande voorbeeld om dit proces toe te lichten. Tijdens een nacht bij volle maan kan de maan bijna geheel schuil gaan achter dikke wolken, ofschoon er een heldere volle maan aan de hemel staat. Wanneer die wolken echter zijn verdwenen, wordt vervolgens de stralend schijnende schijf van de maan duidelijk zichtbaar. In dit voorbeeld stellen de wolken de voortbrengselen van het denkvermogen voor – gedachten, gevoelens, waarnemingen van het lichaam en van de lichamelijke zintuigen. Natuurlijk verwijst de glanzende volle maan naar het stralende denkvermogen, vrij van alle belemmeringen. Wanneer beoefenaren zulke diepe niveaus van meditatie bereiken, schrijven

zij in alle beschouwende overleveringen over een ervaring van stralend licht. Zij kunnen die ervaring natuurlijk verschillend uitleggen, overeenkomstig hun overtuigingen, maar de ervaring blijft dezelfde. Dit komt omdat, vóórdat de denkbeelden ontstaan, de fundamentele aard van het denkvermogen die stralende toestand is. Daarin bestaan geen eigenschappen waardoor het denkvermogen mannelijk of vrouwelijk, blank of zwart, jong of oud, christen of boeddhist, van jou of van mij, is. Dit zijn etiketten, ideeën en denkbeelden die slechts kunnen ontstaan wanneer het scheppingsproces in het denkvermogen begint.

Vanuit boeddhistisch perspectief gezien is dit denkvermogen niet een bijproduct van het lichaam; evenmin ontstaat het en houdt het op te bestaan met de geboorte of de dood van het lichaam. Bovendien ligt deze fundamentele aard van het denkvermogen ten grondslag aan het bewustzijnsproces in alle andere levende wezens, hetzij dierlijk, menselijk of hemels. Dit is de reden dat een verlicht persoon, zoals de Boeddha, van nature een grenzenloos mededogen zal hebben met alle vormen van leven.

We zouden als levende wezens zelfs kunnen zeggen dat het stralende denkvermogen onze erfenis is, ongeacht of we het wel of niet rechtstreeks hebben ervaren. Daarom moeten we deze innerlijke schat beschermen en koesteren. Door het gewaarzijn toe te passen dat we door onze oefening hebben ontwikkeld, kunnen we de diverse creaties van het denkvermogen duidelijk herkennen. Als we alert en wijs zijn, zullen we die positieve en heilzame toestanden van het denkvermogen die naar innerlijke vrede en geluk leiden, stimuleren. Alleen op deze wijze kunnen we vrede en harmonie in de wereld brengen, omdat hetgeen we in de wereld voortbrengen eenvoudig een weerspiegeling is van datgene wat in ons denkvermogen is.

Uit: *Quest*, juli/aug 2003
Vertaling: Ton van Beek

Een reis zonder doel

– Trân-Thi-Kim-Diêu

Volgens de theosofie is het hele universum een manifestatie van het Allerhoogste, van Dat wat ongemanifesteerd en onkenbaar is; het is onveranderlijk en toch manifesteert het zich paradoxaal genoeg als het universum. Dit universum is bestemd om zich te ontwikkelen tot volmaaktheid, hetgeen de oorspronkelijke staat is van het Ongemanifesteerde. Als wij de menselijke situatie hiermee in verband brengen, dan zouden wij kunnen zeggen dat heel het leven bedoeld is om zich te ontwikkelen en om dat zichtbaar te maken wat in het begin was – en is – volmaaktheid.

Trân-Thi-Kim-Diêu is voorzitter van de Europese Theosofische federatie. Zij zal inleidingne houden op The School of the Wisdom in Naarden van 15 tot 21 juni 2006 'Examining Mahayana Buddhism and J.Krishnamurti's teaching...'

Dit betekent dat het leven zeker een doel heeft: volmaaktheid bereiken en uitdrukken. Daarbij wordt de cyclus van geboorte, dood en wedergeboorte gezien als een onmetelijke, aeonen durende reis met als enig doel de ongemanifesteerde volmaaktheid manifest te maken. Het menselijk denken past de lineaire wijze toe om de gehele levenscyclus te zien als middel tot een doel. Deze manier van zien kan, hoe logisch zij ook is, een denken niet bevredigen, dat heel graag de feiten en het mysterie van het bestaan wil onderzoeken en dat zichzelf de onmogelijke vraag stelt: heeft onze reis een doel?

De eindeloze zoektocht van de mens

Gedurende haar hele geschiedenis heeft de mensheid een onbereikbaar iets gezocht, dat groot, mooi en edel is. Grote veroveraars en heersers, buitengewone denkers en stoutmoedige onderzoekers hebben geprobeerd voorbij de grenzen van hun land en de beperkingen van hun mogelijkheden te gaan, om mensen gelukkig te maken voorbij de structuur van het denken en de grenzen van het bekende. In iedere beschaving hebben helden en pioniers het aangedurfd om hun volk verder in de evolutie mee te nemen, daarbij minder gedreven door ambitie dan door de lokroep om te onderzoeken wat verder weg en in die tijd onbekend was.

Deze eindeloze zoektocht naar dat wat groter, edeler en mooier is, getuigt van het feit dat er in het bewustzijn zelf een inherent element is dat het denken voortstuwt, dieper het bewustzijn zelf in. Dit suggereert dat de zoektocht ingebouwd is in het bewustzijn en dat het één van de overheersende karaktertrekken van mensen is. De zoektocht moet begonnen zijn toen de mensheid begon te denken en zij zal nooit ophouden.

Het voortgaande evolutionaire proces

Parallel met de bewuste zoektocht gaat de stroom van de evolutie voorwaarts in zijn eigen tempo en draagt alle schepselen naar het 'laatste' stadium: volmaaktheid. Volgens een Soefi-dichter zijn alle mensen als vissen in het water, onbewust van hun stadium en wanhopig zoekend naar water om hun dorst te lessen. Men kan zich afvragen waarom men zich in dat geval druk zou moeten maken, aangezien alles uiteindelijk volmaakt zal zijn.

En toch, in plaats van alleen maar baat te vinden bij de algemene, natuurlijke beweging, kan men de weg uitvoerig beschrijven en het tempo van het hele proces bepalen. Dit houdt ook in dat diegenen die een groter inzicht hebben verworven, omdat zij het stadium van Zelfbewustzijn hebben bereikt, onvermijdelijk een grotere verantwoordelijkheid in deze evolutie zullen hebben.

Diegenen die een groter inzicht hebben verworven, omdat zij het stadium van Zelfbewustzijn hebben bereikt, zullen onvermijdelijk een grotere verantwoordelijkheid in deze evolutie hebben.

Er zijn op het ogenblik twee verschillende bewegingen: het natuurlijke, onweersaanbare, universele proces van evolutie dat alle schepselen tot volmaaktheid voert; en de andere: het individuele en wilsge-stuurde proces, dat al of niet met het eerste kan samengaan. De twee bewegingen

zullen naast elkaar bestaan en elkaar lange tijd beïnvloeden, totdat het individu zich ervan bewust wordt dat er geen andere weg is dan de universele weg, en beslist – voor eens en altijd – om in dezelfde richting te gaan. De mens kan besluiten dat noch spijt noch zelfmedelijden – noch iets anders – hem meer kan laten afwijken van de universele weg. Vanaf dat moment zijn er niet langer twee bewegingen, maar slechts één. De wil van de enkeling is nu één geworden met het universele proces, omdat er dan niet langer meer 'mijn wil' en 'uw wil' is, maar *alleen* 'uw wil.'

De reis van de mens, het mentale pad

Iedereen die zichzelf en het universum waarin hij leeft enigszins begrijpt, zou het ideaal kunnen accepteren dat hij op weg is naar iets wat groter is. Diverse levensomstandigheden zullen hem de gelegenheid geven om te leren. Hoe hij daarmee omgaat zal een bewijs zijn van zijn echte begrip en de feitelijke verwerkelijking hiervan. Terwijl de voorbereiding stap voor stap wordt gedaan, kan de verwerkelijking plotseling of in stadia komen. De eerste stap van het leven is het afleren van wat men gedurende ontelbare levens heeft geleerd en verzameld. We kunnen hierbij denken aan één van de beroemde Zen-verhalen over de theesessie van een Zen-meester met één van zijn leerlingen. De meester vroeg de leerling om thee in een kopje te schenken dat al vol was. De leerling merkte op, dat hij dat niet kon doen. De meester wees er toen op dat hij op dezelfde wijze een hoofd dat al vol was niet kon onderrichten.

Het proces van het afleren kan lange tijd vergen, omdat men bij het leren het denken vult met verkeerde kennis. Het denken lijkt op een huis met twee deuren: een uitgang voor oude en een ingang voor nieuwe huisraad. Het nieuwe vervangt het oude. Het uiteindelijke resultaat is dat er geen fundamentele verandering is, niettegenstaande vele uiterlijke veranderingen. Ondanks de vele veranderingen en schokken in hun leven slagen de meeste mensen slagen er in om mentaal weer voorwaarden

te scheppen die bijna lijken op die welke er al waren, zodat er geen echte verandering verwezenlijkt wordt. Generaties mensen hebben dit ervaren: zij bleven, zich niet bewust van hun conditionering, veilig binnen hun gewoontes. De geest vervalt steeds maar weer in de groef van vooropgezette ideeën en vooroordelen, omdat hij zich niet bewust is van de motivaties van zijn eigen handelingen. Traditie, gewoonte of louter gemakzucht beheersen de manier van denken en leven.

Hoevelen van degenen die geboren en getogen zijn in een omgeving waar gejaagd wordt, durven zich te verzetten tegen de wreedheid van het jagen als sport? Hoevelen die een werelds leven leiden, durven toe te geven dat zij waarden erkennen die het bezitten méér waard zijn dan wereldse waarden? Erg weinig mensen hebben de moed om nieuwe manieren van denken en leven aan te nemen die hen van het gemak van het zich conformeren (aan de waarden van anderen) zouden beroven. Dus houdt de mensheid haar eigen tempo aan: een stap vooruit, een stap achteruit – een reis die geen enkele ‘vooruitgang’ brengt, behalve de voorwaartse beweging van het natuurlijke evolutionaire proces. Het resultaat is hetzelfde: een verwarde visie, bot redeneren, langzame groei en een traag verstand.

Gelukkig komt er onvermijdelijk een tijd wanneer in het natuurlijke evolutionaire proces het denken zich, wanneer het geen antwoorden meer op bepaalde vragen krijgt, beweegt naar diepere dimensies van bewustzijn. Dan is het heel vaak niet het antwoord dat er toe doet, maar de zoektocht zelf, omdat in dit proces het denken, als het volwassen is, zowel onverwachte zienswijzen zal vinden, als ook onvoorziene aspecten van het leven. Het denken kan ook nieuwe ontdekkingen doen, die actie vereisen die in overeenstemming is met het nieuwe inzicht.

Met het groeien van het inzicht verandert onze levensvisie en daarmee veranderen ook onze handelingen en relaties. Inzicht, leven en relaties horen bij elkaar. Zij kunnen niet gescheiden worden in het

groeiproces van de ziel. Een ongeordend leven, of relaties die botsen getuigen niet van een evenwichtig leven of inzicht. Om onder deze omstandigheden te spreken over ‘harmonieus leven’ of ‘inzicht’ zou hypocriet zijn. Dit is geen harde kritiek, maar gewoon feitelijk waarnemen.

Met het groeien van het inzicht verandert onze levensvisie en daarmee veranderen ook onze handelingen en relaties. Inzicht, leven en relaties horen bij elkaar.

De eerste stap naar geestelijke groei is het zich ontdoen van alles wat niet daartoe bijdraagt: de mentale warboel van vooroordelen en conventionele ‘goede’ gedachten wegdoen. Emotionele tendensen, onophoudelijk gebabbel, absurde vergelijkingen, de angst om te verliezen, om overgeslagen te worden, om te falen enz. verstoren het denken voortdurend. Het zich realiseren dat al deze verstoringen slechts manifestaties zijn van het persoonlijk ego is een andere stap naar het zich niet meer associëren met het ego. Het is ook een stap naar Zelfverwerkelijking, hetgeen het einde van het ego is.

Een reis zonder doel

Het lijkt alsof het universele bewustzijn een ‘rondreisje’ maakt door de verscheidenheid van alle natuurrijken en menselijke zielen, waar het pijn en lijden moet ervaren vóórdat het weer ontwaakt tot zijn eigen dimensies, die immens groot en onbegrensd zijn. Gezien vanuit het perspectief van de menselijke ziel is deze ‘rondreis’ nu eens pijnlijk, dan weer bevredigend, zelfs prettig. Het kan de menselijke ziel naar bevrijding leiden. Vanuit het standpunt van de ziel lijkt dit een doel te zijn. Maar het zichzelf een doel stellen, zelfs dat van bevrijding, zal het ego in een zichzelf versterkend raamwerk opsluiten. De beloning die vervat is in het idee van bevrijding, weerhoudt het menselijk bewustzijn er inderdaad van om de werkelijke bevrijding te

bevorderen. Desalniettemin kan de reis niet de dwalende beweging zijn van een mens die zich vergist, die in de war is gebracht door zijn eigen onvermogen om te onderscheiden tussen een overvloed aan ervaringen.

Kan een reis dan zonder doel zijn? Het antwoord zou kunnen zijn: men blijft hier, waar men is, in dat wat is, te midden van alle dingen. Kan de menselijke geest of het bewustzijn zich realiseren dat er geen begin en geen eind is? Kan er bewustzijn zijn, dat alles zich ontwikkelt binnen een altijd bewegende substantie en dat de altijd bewegende eigenschap daarvan onbeweegbaar is? Ofwel, om het op een andere manier uit te drukken: het einde van de reis zit in het begin (besloten). Is er dan (überhaupt) wel een reis? Ja, het spreken over een reis is een manier om te zeggen dat het bewustzijn voortdurend in zichzelf beweegt. Dat is de reis van zelf naar Zelf. Het doel ligt in het begin besloten en het begin is: NU.

Het NU wordt vaak geïnterpreteerd als het heden. Maar het heden is steeds weer

voorbijgaand, aangezien het de tijdelijke werkelijkheid is tussen twee permanente onwerkelijkheden, het verleden en de toekomst. Het heeft geen enkel werkelijk bestaan. Maar het NU, dat niet de tegenwoordige tijd is, heeft een werkelijk bestaan. Bovendien, het zou wel eens de werkelijkheid zelf kunnen zijn. Noch het bestaan, noch de toekomst bestaan feitelijk, omdat zij behoren tot het gebied van de tijd. Het NU valt daar buiten. Het is het element dat alle mystieke en transcendentale ervaringen van de diverse religieuze tradities verzamelt, hen verenigt en regeneereert.

HIER en NU is de reis zonder doel en gedurende die reis is er alleen maar 'uw wil.' Het lijkt een lange weg om te gaan, alleen omdat het juiste inzicht mankeert – het inzicht van het feit dat *er geen doel kan zijn tussen Zelf en Zelf*.

Uit: *Theosophist*, mei 2004

Vert: EKB

Niemand bestaat alleen maar op zichzelf, onafhankelijk van alle andere factoren van het leven ...

Omdat er geen begin gevonden kan worden van enig individu of enig innerlijk of uiterlijk verschijnsel, betekent dit dat elk daarvan de totaliteit van het universum als zijn basis heeft.

Lama Anagarika Govinda

TVN – ledendag globalisering

Bijdrage Loge Amersfoort

– Elly Kooijman

Er zitten veel aspecten aan alles wat met globalisering te maken heeft. Ik hoop dan ook, dat er vandaag veel verschillende aspecten naar voren zullen komen. Wat Loge Amersfoort o.a. bezig houdt is: de verandering van het klimaat in de wereld.

Op de ledendag globalisering op 12 november 2005 werd door Elly Kooijman namens Loge Amersfoort deze vijf minuten durende bijdrage gegeven.

In de verre oudheid bevond zich een groen paradijs vol wuivende palmen op de Noordpool, aldus de oude Griekse geschriften, maar voor zo ver wij weten, is het al duizenden jaren ijs en sneeuw, daar boven in het Noorden. De laatste tientallen jaren echter, zien we dat de ijskap op de Noordpool in een razend tempo aan het smelten is. Slachtoffer hiervan zijn de dieren en mensen die daar leven. De ijsberen zakken door het broze ijs bij de jacht op hun dagelijks voedsel, de vis is dan al weg voordat de ijsbeer deze heeft kunnen vangen. Het gevolg is: broodmagere ijsberen, die nog nauwelijks jongen krijgen en die op zoek naar voedsel de dorpen binnentrekken en de mensen overlast en gevaar bezorgen.

De eskimo's en andere toendra-volken raken hun bron van bestaan kwijt, omdat er steeds minder dieren zijn en omdat er een toendra ontstaat die zo zompig en drassig is, dat de mensen niet meer van de ene naar de andere plaats kunnen trekken.

Het smelten van de ijskap schijnt het gevolg te zijn van de vele uitlaatgassen van auto's en fabrieken en van de houtvuren die in de arme gebieden, vooral onder de evenaar, gebruikt worden om eten op te koken.

We hebben volgens de filosoof Peter Sloterdijk tegenwoordig een mentaliteit van zorgeloosheid, van vrolijke verspilling. Mogelijk is dit waar, wat de rijke landen betreft (en ik ben mij er van bewust dat ik hier ook aan mee doe), maar m.b.t. de arme gebieden op de wereld ligt dit toch iets anders, denk ik.

Aan de globalisering zitten volgens mij ook positieve kanten: m.n. de mondiale informatie mogelijkheden: televisie, informatica, telefoon etc. De gebeurtenissen elders worden dichterbij gebracht. Mensen kunnen gewaarschuwd worden voor orkanen, aardbevingen enz. Onderdrukking van volkeren komt sneller aan het licht, zodat

de druk van buitenaf op de onderdrukker aangewend kan worden.

Ik zou willen eindigen met twee vragen vanuit het perspectief van de theosofie:

1: Er wordt in de theosofie gesproken over universele broederschap. Kunnen wij vanuit die *universele broederschap* oplossingen zoeken of aanbieden die ook universeel bruikbaar zijn?

2: En ziet u m.b.t. de enorme mondiale problematiek *karma* als lot of als mogelijkheid om aan de problemen t.a.v. het klimaat het hoofd te bieden?

Als iemand ontdekt dat zijn diepste Aard één is met het Al, wordt hij verlost van de last van de tijd, van de angst, van zorgen: hij wordt bevrijd uit de ketenen van vervreemding en het afzonderlijke bestaan.

Doordat hij ziet dat het zelf en de ander één zijn, is hij bevrijd van de angst voor het leven; omdat hij ziet dat zijn en niet-zijn één is, is hij verlost van de angst voor de dood.

Als je dus de uiteindelijke Heelheid weer ontdekt, dan overstijg je - zonder deze uit te kennen - iedere denkbare grenslijn, en daardoor iedere vorm van strijd. Het is een conflictloos bewustzijn, heel, gelukzalig.

Maar dit betekent niet dat je het ego-bewustzijn, ieder tijdsbesef helemaal verliest... Want heelheid is niet het tegenovergestelde van egoïstische individualiteit, het is gewoon de Grond ervan, en de ontdekking van de achtergrond doet de figuur op de voorgrond niet verdwijnen.

Ken Wilber

TVN – ledendag globalisering

Bijdrage Centrum Lanoe

– Agnès Wagemans

Toen Wies Kuiper mij enige maanden geleden vroeg of ik vandaag een kort praatje wilde houden over globalisering, was ik zo onvoorzichtig te veronderstellen dat ik tijd genoeg zou hebben om me daar eens in te gaan verdiepen.

Mijn optimisme hield me overeind – tot gisteravond toe – dat het toch echt wel mogelijk moest zijn iets op papier te krijgen wat ik hier vandaag aan u zou durven voorlezen, maar er stond nog steeds geen letter op papier.

Maar naarmate ik meer indruk kreeg van wat er onder globalisering wordt verstaan, vroeg ik mij af hoe ik ooit dit proces in de wereld in een hapklare brok van circa vijf minuten zou kunnen gieten en dan ook nog in verband zou kunnen brengen met theosofie.

Op de ledendag globalisering op 12 november 2005 werd door Agnès Wagemans namens Centrum Lanoe - Zwolle deze vijf minuten durende bijdrage gegeven.

Ik citeer een paar formuleringen:

Jan Pronk in zijn bundel *Gedachten over globalisering en politiek*: “Het globaliseringsproces gaat over lijken. De armoede in de wereld wordt willens en wetens in stand gehouden.”

Arnold Koper in *De Volkskrant*: “Globalisering is wat men doorgaans verstaat onder het proces dat landen en volkeren steeds meer van elkaar afhankelijk raken.”

Zygmunt Bauman, socioloog: “Globalisering is een ontwikkeling die leidt tot massale onzekerheid bij mensen, die de voortrazende wereld niet meer kunnen bijbenen.”

Wat me duidelijk is geworden, is dat globalisering niet echt nieuw is. In de geschiedenis van de mensheid is er steeds sprake van contact met andere mensen, andere landen en volkeren en als men de kans kreeg: het inpikken van elkaars welvaart of land, omdat het gras van de buurman nu eenmaal groener wordt gevonden dan het eigen gazonnetje, of omdat de eigen tuin er dor en onaantrekkelijk bijlag en verhuizen de enige manier was om te overleven.

Maar sinds we in de 20^e eeuw zelfs al gingen spreken van “Wereldoorlogen” lijkt een periode te zijn begonnen dat de wereld in toenemende mate bij ons binnenkwam.

Ik heb de eerste televisies nog meegeemaakt met alleen Nederland 1 en Duitsland 1 (het voordeel van het wonen in Limburg). Tegenwoordig brengt de televisie ons non-stop over de hele wereld.

Hetzelfde gebeurt met internet, met het vliegverkeer, in de financiële wereld, in politieke beslissingen, in de instroom van andere culturen. Kortom, de wereld is niet meer buiten te sluiten.

Veel reacties hierop zijn negatief, zoals de schadelijke gevolgen voor het milieu, o.a. door de toenemende verkeersstromen, maar ook door het dumpen van afvalstoffen in landen die daar eigenlijk niet mee om kunnen gaan; grotere ongelijkheid in inkomen door de liberalisering van de markt, waar met name ontwikkelingslanden nog niet klaar voor blijken te zijn; grotere multi-nationals, waardoor de macht zich verplaatst van de politiek naar de directies van bedrijven, waarbij de belangen niet altijd parallel lopen.

Kortom, ook hier zien we dat elke nieuwe ontwikkeling weer vraagt om een nieuwe aanpak, nieuwe problemen zichtbaar maakt en een beroep doet op onze creativiteit.

Alleen gaat die creativiteit wel vragen om een wereldomvattende aanpak en doordat het zo groot en complex lijkt te zijn, ging het mij toch even duizelen.

Maar ik besefte gelukkig op tijd dat IK het niet hoeft en kan oplossen en dat het feit dat ik die oplossing niet kan overzien, niet betekent dat die niet zou bestaan.

Wat me opvalt, is dat de beweegreden waarom we iets doen, in alle tijden hetzelfde is en ook steeds weer tegenbewegingen op gang brengt. Zodra een beweging in gang wordt gezet, ontstaat er een tegenkracht die weer tracht om de beweging in balans te brengen.

Hoe groter de begeerte en hoe sterker daardoor polaire krachten ontstaan, hoe meer reacties er volgen om uitwassen aan de kaak te stellen.

Zo werkt het in de wereld, zo werkt het ook in ons eigen leven.

Sterker nog, zo werkt het blijkbaar in het hele Universum met de uitgaande beweging van de schepping en de terugkerende beweging naar de eenheid.

Zo leidt een streven naar macht tot een reactie, eerst met woorden (overleg met elkaar – diplomatie in de wereld) en als dat niet lukt met meer kracht en dreiging (per mens kiezen we daarin onze eigen stijl – per land doen we hetzelfde).

Met manipulatie wordt het al wat lastiger, omdat die minder zichtbaar en benoembaar is. Maar het is wel voelbaar en zal op de lange duur zeer ondermijnend zijn. Want, hoe sluipender de macht zich uitdrukt, hoe meer schade zij aanricht. Ik denk dan bijvoorbeeld aan corruptie, achterbaksheid en oplichterij.

Wij zien dat in het klein in onze eigen relaties, waar het ons vertrouwen ondermijnt en we zien dat ook in de wereld, waar onverwerkte kwetsuren vele generaties doorwerken en vaak leiden tot allerlei vormen van geweld over en weer.

Zo leidt een streven naar meer welvaart tot een reactie als dit leidt tot extreme ongelijkheid.

In ons eigen leven kan dat leiden tot stress omdat andere aspecten van wat we nodig hebben niet meer aan bod komen, onvoldoende gevoed worden. In de wereld leidt dat tot ondervoeding en armoede van grote groepen, terwijl een relatieve minderheid zo welvarend is, dat zij er ziek van wordt.

Zo boven, zo beneden...

Zo in het klein, zo in het groot...

Zo binnen, zo buiten....

Mijn stelling:

Vanuit deze gedachte dat alle leven in de buitenwereld een spiegel is van ons eigen innerlijk, zou je kunnen stellen dat er een relatie bestaat tussen ons persoonlijke leven en de situatie in de wereld. In hoeverre gaat dit op?

HPB en *De Geheime Leer*

– Ali Ritsema

Zoals de meeste lezers zullen weten, is het boek *De Geheime Leer* het meest bekende werk van H.P. Blavatsky (HPB). Als je het boek ter hand neemt en de titel leest, roept het direct al de vraag op hoe een lering / leer geheim kan zijn als het in een boek is gepubliceerd? Dit lijkt een paradox te zijn. HPB geeft echter zelf het antwoord door te stellen dat ‘het is bedoeld voor hen die het bestuderen om voor zichzelf dat te ontdekken wat niet onderwezen kan worden, omdat het niet gekend kan worden op de gebruikelijke manier’.

Ali Ritsema is oud-voorzitter van de T.V.N. en mede-directeur van de European School of Theosophy.

In de zogenaamde ‘Bowen Notes’ (te vinden als Bijlage A in het boekje *Grondslagen van Esoterische Filosofie* en in *Madame Blavatsky over de studie van theosofie* door R. Bowen, uitgegeven door de UTVN, hierna “Bowen-brochure” genoemd) maakt HPB duidelijk dat het ‘volkomen nutteloos is om naar anderen te gaan van wie je veronderstelt dat zij verder gevorderd zijn en hen te vragen uitleg te geven van *De Geheime Leer*. Dat kunnen zij niet.’ En even verderop staat: ‘Zie in [deze studie] een middel om het denken te ontwikkelen zoals dat nooit door andere studies ontwikkeld is’.

Heel eenvoudig komt het erop neer dat het bestuderen van *De Geheime Leer* ‘verandering’ betekent, maar dan wel een specifieke verandering, een verandering van het denkraam om dat wat verborgen is, wat ‘geheim’ is, te leren begrijpen.

De titelpagina van *De Geheime Leer* stelt dat het boek de Synthese is van Wetenschap, Religie en Filosofie. Het geeft aan dat het boek de ideeën van wetenschap, religie en filosofie integreert. Hier wordt naar verwezen in het tweede doeleinde van de Theosophical Society, (waarvan de TVN de Nederlandse afdeling is), te weten: Het aanmoedigen van de vergelijkende studie van religie, filosofie en wetenschap (zie achterkant *Theosofia*).

De titelpagina haalt ook het zegel van de Theosophical Society aan: 'Satyan Nasti Paro Dharmah, Er Is Geen Religie Hoger Dan Waarheid'. Het is opmerkelijk dat het boek hier ook mee eindigt: Er Is Geen Religie Hoger Dan Waarheid. Het is heel waarschijnlijk dat HPB wenst te benadrukken dat ook het boek *De Geheime Leer* niet hoger dan Waarheid is. In de 'Bowen-brochure' zegt zij: 'Neem *De Geheime Leer* ter hand zonder enige hoop te koesteren de definitieve Waarheid van het bestaan eruit te vernemen, of zonder enig ander idee dan maar te zien in hoeverre zij kan leiden in de richting van de Waarheid'.

De tweede pagina na de titelpagina stelt dat 'Dit werk is opgedragen aan alle ware theosofen, in elk land, en van elk ras, want zij riepen het op en voor hen werd het opgetekend'.

Wat bedoelt HPB met 'ware theosofen'? In *Praktisch Occultisme* legt zij uit dat het makkelijk is een theosoof te worden. Ik citeer: *'Ieder mens die over een redelijk intellectueel vermogen beschikt en interesse heeft voor het metafysische, die een zuiver en onzelfzuchtig leven leidt en meer vreugde beleeft aan het helpen van zijn buurman dan aan het ontvangen van steun van anderen; iedereen die altijd bereid is zijn eigen genoegens op te offeren ter wille van andere mensen en die waarheid, goedheid en wijsheid boven alles stelt zonder daarbij te denken aan het voordeel dat dit hemzelf kan brengen – is een theosoof'.*

'Maar', voegt zij daaraan toe, 'het is nog iets heel anders om jezelf op het pad te begeben dat leidt naar kennis van wat goed is om te doen, waarbij het gaat om een juist onderscheid tussen goed en kwaad'...

Wat wordt bedoeld met 'van elk ras'?

Om de geschriften van HPB juist te begrijpen is het heel belangrijk te weten wat zij precies met 'ras' bedoelt. Het is een woord dat niet alleen in de twintigste eeuw maar ook nu nog, in onze huidige maatschappij, heel vaak misbruikt wordt, omdat daarmee vaak een bepaalde huidskleur of

een bepaalde etnische achtergrond bedoeld wordt. In *De Geheime Leer* en in alle andere geschriften van HPB en van de Meesters, bijvoorbeeld in de Mahatma Brieven, verwijst het woord 'ras' echter naar een evolutiestadium, een bewustzijns-toestand.

De hele mensheid is deel van een enorme golf van menselijke ego's die door verschillende stadia van de evolutie gaan zoals beschreven wordt in *De Geheime Leer*, maar dat betekent niet dat alle mensen hetzelfde niveau van bewustzijn hebben. Sommige mensen bijvoorbeeld zijn heel materialistisch, terwijl anderen open staan voor het idee dat er meer is tussen hemel en aarde. Weer anderen hebben een duidelijke hang naar spiritualiteit en pogen een spiritueel leven te leiden. Het hangt ervan af waarop men zijn aandacht, zijn bewustzijn richt.

Dus 'voor elk ras' betekent dat het bedoeld is voor de mensheid in al haar stadia van bewustzijn. 'Zij is geschreven om de mensheid van dienst te zijn en dus moet zij ook door de mensheid en de toekomstige generaties beoordeeld worden', aldus HPB.

Wat wordt bedoeld met 'zij riepen het op', 'de ware theosofen riepen het op'? Misschien waren er mensen die er klaar voor waren en was *De Geheime Leer* daar een respons op. Maar zij zegt in het voorwoord van het boek dat het nodig was dit boek uit te brengen, omdat er door theosofen en bestudeerders van de mystiek lustig op los werd gespeculeerd in hun streven om een volledig gedachtesysteem uit te werken op basis van de weinige feiten die hen waren meegedeeld.

Dit boek, zo zegt zij, is niet de *Geheime Leer* in haar totaliteit, maar een select aantal fragmenten van de belangrijkste grondslagen ervan. Het boek *De Geheime Leer*, tilt slechts een puntje op van de sluier van de *Geheime Leer*, de lering waarop dit boek gebaseerd is.

Het citaat eindigt ermee dat gesteld wordt dat 'het opgetekend werd'. HPB zegt

niet dat het geschreven werd. In één van de *Collected Writings* legt zij uit hoe kennis tot haar kwam en ik neem aan dat deze uitleg ook verwijst naar de wijze waarop *De Geheime Leer* tot stand kwam.

Ik citeer: 'Kennis komt in visioenen, eerst in dromen, dan in beelden die getoond worden voor het innerlijk oog tijdens meditatie. Op deze wijze is mij het hele evolutiesysteem onderwezen, de wetten van het bestaan en al het andere dat ik weet – de mysteriën van leven en dood en de werkingen van karma. Er werd hierover geen enkel woord tot mij gesproken op de gebruikelijke manier; behalve misschien bij wijze van bevestiging van datgene wat mij gegeven was – niets werd mij schriftelijk onderwezen. Kennis die zo verkregen wordt is zo glashelder, zo overtuigend, zo onuitwisbaar wat betreft de indruk die zij achterlaat op het denkvermogen, dat alle andere informatiebronnen, alle andere onderwijsmethoden waarmee wij vertrouwd zijn onbetekenend worden in vergelijking daarmee.' (CW 13).

Het is interessant op te merken dat de allereerste zin in de *Proloog* van *De Geheime Leer* dit optekenen bevestigt. Ik citeer: 'Voor het oog van de schrijfster is een *Archaïsch Manuscript* – een verzameling palmbladeren die door de een of andere bijzondere en onbekende bewerking onaantastbaar zijn gemaakt voor water, vuur en lucht'. En wij weten via allerlei mensen die HPB van nabij meemaakten dat zij nauwelijks boeken tot haar beschikking had toen zij *De Geheime Leer* schreef, en al zeker geen archaïsche manuscripten...

Als het niet een normaal studieboek is, hoe moeten we dan dit boek lezen of bestuderen? HPB zegt ons dat 'het bladzijde na bladzijde lezen van *De Geheime Leer* zoals je dat met een ander boek zou doen alleen maar tot verwarring zou leiden'.

De kern van de twee delen van het boek wordt gevormd door de *Stanzas van Dzyan*, maar HPB adviseert de bestudeerders ervan om eerst vertrouwd te raken met de weinige fundamentele begrippen die ten grondslag liggen aan het hele gedachte-

systeem en het doordringen. Want alles wat volgt hangt samen met een juist begrip van deze basis- denkbeelden.

Deze fundamentele ideeën worden genoemd in de *Proloog* en de belangrijkste zijn:

- De fundamentele eenheid van al het bestaande met de twee aspecten bewustzijn of geest en substantie of materie.
- De wet van periodiciteit en dat is het onophoudelijk verschijnen en verdwijnen van werelden, weerspiegeld in eb en vloed, dag en nacht, leven en dood, slapen en waken.
- De fundamentele eenheid van alle zielen met de Universele Over-ziel en de verplichte pelgrimstocht voor elke ziel door de cyclus van incarnaties – of noodzaak – in overeenstemming met de cyclische of karmische wet.

In verband hiermee wordt duidelijk gesteld dat er geen gunsten verleend worden, dat alles tot stand moet worden gebracht door persoonlijke inspanning of verdienste in een lange reeks zielsverhuizingen en incarnaties.

Geadviseerd wordt om na de *Proloog* verder te gaan met het bestuderen van de genummerde onderdelen van de *Samenvatting* in Deel I (eerste gedeelte) en vervolgens de *Inleidende Opmerkingen* en de *Conclusie* van Deel II te bestuderen.

Dan, eindelijk, kan de student beginnen met de *Stanzas van Dzyan* en de commentaren erop.

Zoals gezegd bestaat *De Geheime Leer* uit twee delen: het eerste deel heet *Cosmogenezis* en behandelt het ontstaan van de cosmos; het tweede deel heet *Antropogenezis* en schetst het ontstaan van de mens. Zij wordt ook wel een scheppingsmythe voor de moderne tijd genoemd, waarin de oorsprong en het doel van de cosmos en de mens behandeld worden, evenals de verbindingen die tussen de mens en de cosmos bestaan. Het gaat erom de werkingen van de cosmos te gaan begrijpen en de plaats die de mens, dus wij, erin heeft.

De Geheime Leer laat zien dat er een voortschrijdende ontwikkeling is van alles, hoewel we ons geen voorstelling kunnen maken van het begin en het einde. Zij leert ons dat alles leeft ook al is dat in verschillende stadia van bewustzijn.

Wat HPB deed was delen van de Esoterische Wijsheid doorgeven, zodat het plan van evolutie helder zou worden door een tipje van de sluier op te lichten van één fase van het hele plan, namelijk van deze aarde met de nadruk op de huidige periode waarin we leven, hoewel deze periode, in onze tijdsbeleving, een hele lange periode van miljoenen jaren beslaat. Zij schetst in het kort de voorafgegangene ontwikkelingsfasen van de mensheid. Ze laat zien dat alles in een proces van wording is.

Wat HPB deed was delen van de Esoterische Wijsheid doorgeven, zodat het plan van evolutie helder zou worden door een tipje van de sluier op te lichten van één fase van het hele plan.

Voor mensen is de evolutie drievoudig: spiritueel, fysiek en intellectueel. *De Geheime Leer* verklaart dat mensen beginnen als spirituele transparante niet zelf-bewuste wezens; dat geleidelijk aan een proces van verdichting of verstoffelijking plaats vindt en dat, wanneer er een evenwicht is bereikt tussen geest en stof, een proces van her-spiritualisering zal beginnen. In deze, onze, fase van ontwikkeling worden mensen in de richting van een spirituele ontwikkeling gestuwd, waarmee ze in feite opnieuw worden wat ze in essentie zijn, maar dan wel verrijkt door de ervaringen die zijn opgedaan in het stoffelijke bestaan, om tot zelf-bewuste en geïndividualiseerde wezens te worden, die samenwerken met de universele wetten, met het Goddelijk Plan.

Het is dankzij het ontwaken of beleven-digen van het denkvermogen dat het de mens gegeven is om zelf-bewust te worden. Dit denkvermogen wordt 'manas' ge-

noemd. De mens is een denkend wezen. De consequentie van het wekken van dit denkvermogen in de mens is, dat vanaf dat moment mensen verantwoordelijkheid dragen. De wet van karma treedt in werking, die mensen er langzamerhand toe brengt onderscheid te maken tussen goed en kwaad, zodat ze hun weg vinden op de opklimmende boog naar spiritualiteit. Helaas leren wij, mensen, langzaam, omdat we gemakkelijk verleid worden door de materiële kant van het leven en omdat ons denken ons gemakkelijk voor de gek houdt. Daarom zijn lange reeksen incarnaties onvermijdelijk.

Zoals eerder aangegeven kunnen we aan de verplichte pelgrimstocht door de cyclus van noodzakelijkheid niet ontsnappen. Er wordt gezegd dat alles door het stadium van menselijke ontwikkeling moet gaan, of daar in een eerdere periode van manifestatie (manvantara) doorheen is gegaan. *De Geheime Leer* onderwijst (Stanza V) dat de spirituele intelligenties, om goddelijk en ten volle goddelijk bewust te worden, door het menselijk stadium heen moeten gaan. Het menselijk stadium houdt in dat het denkvermogen ten volle ontwikkeld moet worden: dat is ons specifieke doel op deze aarde. Ontwikkeling vindt op alle niveaus plaats waarbij het hogere het lagere helpt, of sterker nog: moet helpen; zo is de wet. Net zoals mensen geholpen zijn door verder ontwikkelde wezens bij het beleven-digen van het denkbeginsel - meer of minder succesvol - zo moeten mensen niet alleen elkaar helpen, maar ook de lagere rijken van de natuur. De verder ontwikkelde wezens hadden een karmische plicht om ons te helpen en zij waren in staat onze mensheid te helpen, omdat zij hun denkbeginsel volledig ontwikkeld hadden in een voorafgaande periode van manifestatie. Zij konden het ten volle gebruiken, ook al was hun wijsheid nog niet ten volle gerijpt - 'not yet all-wise', zoals HPB het stelt. Hoewel in de meeste gevallen slechts een klein vonkje manas belevendigd is, heeft dit toch tot een versnelling van de menselijke evolutie geleid.

Waarom is dat denkvermogen, manas, zo belangrijk? Manas is de brug tussen geest en stof. We hebben manas nodig om ons bewust te worden van zowel onze spirituele kant als onze stoffelijke kant. Geest in zichzelf wordt 'inert' genoemd en materie is van zichzelf traag. We hebben het denkvermogen nodig als een drijvende kracht om zowel geest als stof tot activiteit te prikkelen. Ook hebben wij het denken nodig als een overbrenger op de stof van datgene wat in het universele denkvermogen vervat is, zodat we kunnen samenwerken met het Goddelijk Plan en meewerken het ten uitvoer te brengen. Maar om dit te kunnen doen, moet ons denkvermogen een specifieke kwaliteit ontwikkelen: het denkvermogen moet in staat zijn om het universum te omvatten om zich bij het universum aan te sluiten: a mind to embrace the universe, zoals Stanza IV van Deel II het noemt.

Waarom?

Als we een huis willen bouwen moeten we allereerst een architect hebben om een plan te maken; maar het eigenlijke werk wordt overgelaten aan de diverse werklieden. Zo werkt het universum ook. Hier wordt de architect aangeduid als de "Ideatie van het Universum" en het bouwwerk wordt overgelaten aan intelligente machten en krachten, zegt *De Geheime Leer*.

Uitgelegd wordt dat deze krachten tweevoudig zijn in hun aard omdat ze bestaan uit

- a) de irrationele ruwe energie die inherent is aan de materie, en
- b) het intelligente cosmische bewustzijn dat die energie richt en begeleidt en dat ook wel aangeduid wordt als het Dhyan-Chohanische denken dat een reflectie is van de ideatie van het Universele Denkvermogen.

In de 'Ideatie van het Universum' is het de rol van de mens om deel te gaan uitmaken van de intelligente leidende kracht en om de ruwe energie, die inherent is aan de materie, te richten en zo een medewerker te worden van de Natuur. De Ideatie

kan uitsluitend vorm krijgen door middel van het Universele Denkvermogen. Daarom hebben wij een denkvermogen nodig dat verbinding kan maken met of aansluiting kan maken op het Universum. Hiermee wordt duidelijk dat wat wij mensen moeten doen, met name op de opklimmende boog, het hierop voorbereiden van ons denkvermogen is. Zoals ik het begrip licht het universele denkvermogen binnen het bereik van ieder mens, omdat een ander woord voor Universeel Denkvermogen 'Mahat' is en Mahat de voortbrenger van manas, van ons denkvermogen is. Met andere woorden, ons denkvermogen is een emanatie, oftewel een uitstraling, van Mahat, maar moet nog geactiveerd worden om uiteindelijk volledig tot ontwikkeling te komen. Overigens is het interessant op te merken dat het Universeel Denkvermogen ook een synoniem is voor Pragna, Wijsheid.

Zie in het bestuderen van De Geheime Leer een middel om het denkvermogen te oefenen en te ontwikkelen op een wijze zoals nog nooit door andere studies gedaan is.

Manas, ons denkvermogen, kan twee richtingen uitgaan, want tijdens het leven van de mens is het tweevoudig: lager manas, verbonden met de stofkant en hoger manas, verbonden met de geestkant. Wanneer wij kiezen voor de spirituele kant zal er een beweging ontstaan in de richting van buddhi, dat ook wel de leidende intelligentie genoemd wordt. Het streven van hoger manas in de richting van dat leidende beginsel buddhi brengt ons in contact met het universeel denkvermogen en zal uiteindelijk buddhi belevendigen. Dit is mogelijk als we de juiste inspanning leveren: als we een omkering in ons denkvermogen tot stand brengen van de stofkant naar de geestkant.

Nu kom ik terug op wat HPB zei: *'Zie in het bestuderen van De Geheime Leer een*

middel om het denkvermogen te oefenen en te ontwikkelen op een wijze zoals nog nooit door andere studies gedaan is'. Dit gaat vooral op voor de *Stanzas van Dzyan*, die de kern vormen van *De Geheime Leer*. De *Stanzas* zijn verzen, poëtische verzen, die niet bevat kunnen worden door het intellect alleen. Daar zijn ze ook niet voor bedoeld, want ze hebben een geheel eigen kwaliteit. Volgens een voetnoot in de Inleiding van *De Geheime Leer* wordt Dzyan in de oude boeken omschreven als 'jenzelf hervormen door meditatie en kennis, een tweede innerlijke geboorte'. Vandaar het Boek van Dzyan.

HPB's advies om tien minuten te studeren en vervolgens tien uur te mediteren geldt zeker voor de *Stanzas van Dzyan*. Hun specifieke kwaliteit is het vermogen om het denkvermogen te transformeren. Het 'geheim' van de 'leer' is juist dit transformerend/ hervormend vermogen, zodat alle mensen, in elk land en van elk ras een actieve kracht kunnen worden op de opklimmende boog van het evolutionaire plan die onze menselijke levensgolf heeft te gaan.

Volgens de esoterische leer gaat de formatieve kracht van een gemanifesteerd universum in de richting van de concretisering van het bewustzijn en zijn tegendeel: de vergeestelijking (d.w.z. de ontvankelijkheid voor de kwaliteit van de geest) van de materie.

De involutie/evolutie-spiraal gaat, naar men zegt, van onbewust volmaaktheid (ongedifferentieerde eenheid) via bewuste onvolmaaktheid (de strijd om zelfbesef en zelfexpressie) naar bewuste volmaaktheid (een toestand van volledig bewuste eenheid, zoals Boeddha of Christus die kende).

Zo kan het bewustzijn zich alleen door de ervaring van de beperking van de eindigheid, van het belichaamde leven, bevrijden van de illusie van de gescheidenheid van het zelf en de wereld, van geest en lichaam en zo verlichting bereiken.

Emily B. Sellon

Dâmodar Mâvalankar

Dâmodar K. Mâvalankar werkte intensief voor de Theosophical Society. Zijn positie op het hoofdkantoor in Adyar was erg belangrijk omdat Madame Blavatsky en kolonel Olcott veel op reis waren.

Terwijl Dâmodar deelnam aan het uiterlijke werk van de TS op een zo rigoureuze manier dat zijn gezondheid er onder leed, ontwikkelde hij zijn innerlijke spirituele kwaliteiten. Hij werd een chela (een leerling) van de Mahatma KH.

Dâmodar K. Mâvalankar was een van de nieuwe leden van de Theosophical Society, direct nadat het eerste hoofdkantoor in Bombay, India werd gevestigd in 1879. Kolonel Olcott nam hem aan als lid op 3 augustus 1879. Direct daarna begon hij te werken op het tijdelijke hoofdkantoor in Bombay en in januari 1880 ging hij daar wonen. Dâmodar werkte voor de redactie van *The Theosophist* en hij schreef zelf ook artikelen. Verder deed hij de correspondentie en in afwezigheid van Madame Blavatsky en kolonel Olcott, die nogal eens op reis waren, kwam de verantwoordelijkheid van het hoofdkantoor op hem neer.

Dâmodar werd geboren in 1857 te Ahmedâbâd in de provincie Gujarât. Zijn familie behoorde tot de Karhâda Mahârâstra Brâhmana kaste en Dâmodar kreeg een zorgvuldige religieuze opvoeding en een intellectuele Engelse scholing. Dat wil zeggen dat hij zich op de leeftijd van 10 tot 14 jaar intensief bezig had gehouden met religie en met de orthodoxe praktijk van zijn geloof. Daarna werd dat vervangen door zijn intellectuele studies.

Als kind was Dâmodar ernstig ziek geweest en tijdens zijn ziekte had hij een visioen van iemand die hem een mysterieus medicijn gaf. Daarna genas hij. Later overkwam hem dat nog een keer. Hij herkende het visioen toen hij voor de eerste keer binnenkwam op het hoofdkantoor in Bombay en het portret van de Mahatma KH zag.

Over zijn lidmaatschap schrijft Dâmodar in 1879: "En toen had ik het geluk om *Isis Ontsluierd* te lezen, een sleutel op de mysteriën uit de oudheid en op de moderne religies en de wetenschap. Ik werd lid van de Theosophical Society. Ik overdrijf niet als ik zeg dat het van mij een werkelijk levend mens maakte. Want zoals ik het leven nu begrijp en vergelijk met vroeger, dan zie ik een ondoorgrondelijke kloof. Ik voel dat ik nu voor de eerste keer een glimp opvang van dat wat de mens en het leven werkelijk zijn, de aard en de krachten aan de ene kant en de mogelijkheden, de plichten en vreugden aan de andere. Daarvoor, ook al hield ik me aan de rituelen, was ik niet werkelijk gelukkig en vredig. Ik was praktiserend religieus, maar begreep er eigenlijk niets van. De wereld kwam even hard op me neer als op anderen en ik had geen idee over de toekomst. Het enige werkelijke was de dagelijkse routine. De horizon die voor me lag ging niet verder dan het afronden van een druk leven met aan het einde het verbranden van mijn lichaam en de uitvaartceremonies uitgevoerd door mijn vrienden. Mijn aspiraties gingen niet verder dan sociale posities en het bevredigen van grillen en verlangens". (*Dâmodar and the Pioneers of the Theosophical Movement*, S. Eek. TPH Adyar)

Volgens de gewoonten van zijn kaste moest Dâmodar toestemming van zijn vader hebben om te kunnen gaan wonen op het hoofdkantoor van de Theosophical Society tussen

westerse mensen. De oplossing werd gevonden door het aannemen van de levensstijl van een Sannyâsin, iemand die de wereldse levensstijl opgeeft voor de dienst aan het spirituele. Maar Dâmodar ging verder en gaf zijn kaste op. Daar kwam bij dat hij in zijn jeugd verbonden was met zijn toekomstige vrouw en dat er nu een huwelijksleven van hem verwacht werd. Hij tekende een overeenkomst met zijn vader waarin hij zijn erfenis opgaf in ruil voor het opnemen van zijn vrouw Lakshmbai in zijn ouderlijk huis en in zijn familie. Een familielid van Dâmodar verklaarde later dat hij zijn vrouw had willen meenemen, maar dat zij daar veel te jong voor was. Wel vroeg de familie van hem dat hij zou terugkeren in zijn kaste, wat hij weigerde. Daardoor verlieten zijn vader, zijn oom en zijn broer de Society.

Terwijl Dâmodar deelnam aan het uiterlijke werk van de TS op een zo rigoureuze manier dat zijn gezondheid er onder leed, ontwikkelde hij zijn innerlijke spirituele kwaliteiten. Hij werd een chela (een leerling) van de Mahatma KH. Hij was in staat de op het astrale gebied verzonden brieven van de Mahatma's te ontvangen en door te zenden en hij kon zelf bewust astrale reizen maken. Toen hij de Mahatma in fysieke staat ontmoette in 1883, verdween hij daarna voor drie dagen. Hij kwam terug als een veranderd mens, heel gezond en energiek, terwijl hij eigenlijk niet sterk was.

Zijn positie op het hoofdkantoor was erg belangrijk omdat Madame Blavatsky en kolonel Olcott veel op reis waren in India en Europa. Dâmodar had moeilijkheden met de Coulombs, een Europees echtpaar dat de huishouding deed voor Madame Blavatsky, doordat hij in voortdurende correspondentie stond met haar en doorgaf wat er in haar afwezigheid gebeurde op het hoofdkantoor. Hij waarschuwde herhaaldelijk voor deze mensen die hij niet vertrouwde. Terecht, bleek later, toen de Coulombs tijdens het onderzoek naar de verschijnselen van Madame Blavatsky door de Society of Psychical Research valse getuigenissen aflegden. Dâmodar was aangeslagen door dit incident. Ook zijn gezondheid begaf het en hij leed aan aanvallen van tuberculose. Hij kreeg toestemming van zijn leraar om naar zijn ashrama in Tibet te gaan. Dâmodar verliet Adyar op 23 februari 1885 en reisde naar de Tibetaanse grens via Calcutta en Benares.

Mme Blavatsky schreef in *The Theosophist*: "Dâmodar was klaar voor zijn laatste geboorte om het hoogste pad te gaan en hij vermoedde dat. Hij wachtte al lang op de toestemming om naar Tibet te gaan voordat de zeven jaren verlopen waren" (Gepubliceerd in *The Theosophist*, augustus 1932 p. 623).

De zeven jaren staan voor de proeftijd die een discipel moet doorlopen.

Dâmodar had ook te lijden onder de jaloezie van westerlingen die vonden dat hij

voorgetrokken werd door de Mahatma's. Hume en Sinnett, de Engelsen die betrokken waren bij de Mahatma Brieven, vroegen Mahatma KH om uitleg.

In brief 88 p.456 uit 1882 van *De Mahatma Brieven* (TUP 1979) schrijft KH het volgende:

"Mijn goede vriend, het is heel gemakkelijk voor ons om bewijzen te geven door middel van verschijnselen als de vereiste omstandigheden aanwezig zijn. Het magnetisme van Olcott bijvoorbeeld is na zes jaar van loutering sterk sympathisch met het onze en het wordt fysiek en moreel steeds meer. Aangezien Dâmodar en Bhavani Rao van nature sympathetisch zijn, zijn hun aura's een hulp in plaats van een belemmering of een tegenwerkende kracht bij experimenten met verschijnselen."

Brief 65 uit 1885 van *De Mahatma Brieven* vermeldt op p.403:

"Daarom, mijn vriend komt er noodgedwongen een einde aan het voorgenomen occulte onderricht. Alles was geregeld en voorbereid. Het geheime comité dat was aangewezen om onze brieven en leringen in ontvangst te nemen en ze aan de Oosterse groep over te dragen, was gereed, toen een paar Europeanen, om redenen die ik liever niet noem, zich de bevoegdheid toeëigenden om het besluit van de gehele Raad te herroepen. Zij weigerden (hoewel de reden die zij opgaven een andere was) onze instructies door tussenkomst van Damodar en Subba Row

W i e w a s . . .

te ontvangen, welke laatste door de heren L. Fox en Hartmann wordt gehaat. Subba Row bedankte en Damodar ging naar Tibet. Moet men onze Hindoes hiervan een verwijt maken?”.

Op 24 december 1956 werd er in de hal van het hoofdkantoor in Adyar een borstbeeld van Dâmodar Mávalankar onthuld. Het beeld werd aangeboden door een achterlicht van

Dâmodar, Mrs Dhondubai Shevade.

Het leven van Dâmodar en zijn correspondentie voor *The Theosophist* en het secretariaat van de TS zijn opgenomen in het bovenvermelde boek *Damodar and the Pioneers of the Theosophical Movement* door Sven Eek (TPH Adyar). Ook vermeldt Kolonel Olcott veel over Damodar in zijn *Old Diary Leaves*, onder andere in

het tweede deel. De twee eerste delen van die zesdelige uitgave zijn in het Nederlands vertaald en zij zijn te vinden in de nationale bibliotheek van de TVN in Amsterdam. De zesdelige Engelse uitgave is nog steeds te koop in de boekhandel van de TVN en is ook aanwezig in de nationale bibliotheek.

FvI

De mens heeft zich altijd beziggehouden met de aard van zijn daden, ofwel om de gevolgen van zijn daden te ontlopen, ofwel om de gevolgen ervan zo te wijzigen, dat ze hem geen schade zullen berokkenen.

De volledige verantwoordelijkheid nemen voor al onze keuzen, en daardoor voor al onze daden, vraagt meestal meer moed dan we bezitten en een rijpheid die we wel zouden willen bezitten, maar die we schijnbaar niet kunnen bereiken. Keuze - zelfbewuste keuze - is een specifiek menselijk vermogen; het opgeven van ons recht om te kiezen tussen alternatieven is een deel van onze menselijkheid prijsgeven. Anderen toestaan voor ons keuzen te maken is op zichzelf een keuze.

Uit onze keuzen verrijst het complexe patroon van ons bestaan, waarbij iedere keuze het onzichtbare web weeft van de omstandigheden waarin we onszelf bevinden.

Joy Mills

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Inleiding tot het Esoterisch Christendom. Een verborgen geschiedenis. Door J. Slavenburg, Ankh Hermes. ISBN: 90 202 8399 5. €17,50.

Jacob Slavenburg geeft in zijn inleiding op de *Inleiding tot het Esoterisch Christendom* aan dat het boek een verkenning is in het uitgebreide landschap van wat we onder esoterisch christendom zouden kunnen verstaan.

Het boek begint met een beschrijving van de ritualen van de verschillende mysteriën van de oudheid zoals de mysteriën van Eleusis, van de Egyptenaren en van Mithras. Was het christendom aanvankelijk ook een mysterie-religie? Ja, als we afgaan op het inwijdingskarakter van de doop en nee, het was geen exclusieve maar een vrije gemeente van Christus.

Jezus was een jood en latere christenen hebben van de joodse "bijbel" het eerste ofwel het Oude Testament gemaakt naast hun eigen selectie die ze het Nieuwe Testament gingen noemen. Je kunt het Oude Testament zien als exoterische morele verkeersregels zoals de Tien Geboden. Maar je kunt die geboden ook interpreteren op mystieke wijze zoals Jezus doet in de beroemde Bergrede. Hij belicht de innerlijke esoterische achtergrond en verbindt zo de buitenkant met de binnenkant volgens Slavenburg. Niet iets doen of niet doen omdat een opgelegde wet het zegt of verbiedt maar iets doen of laten vanuit innerlijke overtuiging. Om tot die toestand van bewustzijn te komen is inwijding vereist. De mens die dat inzicht heeft ervaart de inwijding door het leven zelf, door de tekenen te verstaan en door groeiende zelfkennis.

Een groot deel van de mensheid noemt zich christen. Voor hen is meestal de Bijbel richtsnoer. Dat heeft nog niet tot wereldvrede geleid omdat er altijd wel een rechtvaardiging werd gevonden om de boodschap van Jezus anders uit te leggen en te verklaren waarom die boodschap niet of juist wel op een situatie van toepassing was. Men is in de exoterische leer blijven hangen.

Clemens van Alexandrië geeft aan dat Jezus niet aan de velen heeft geopenbaard wat niet voor de velen bestemd was. De openbaringen waren slechts voor de weinigen van wie hij wist dat ze in staat waren het te begrijpen en het

te kunnen ontvangen. Zo komen we bij de Gnosis, de wijsheidskennis, die door mondelinge overdracht in de weinigen kon indalen. Pas nadat de exoterische kennis in de leerling had postgevat en hem tot een zedelijk leven had gebracht kwam hij/zij in aanraking met de 'geheime woorden' volgens Clemens. De vondst van de Nag Hammadi geschriften in 1947 was is een wereldgebeuren van formaat, niet alleen voor het christendom maar voor alles en iedereen die wat met religie als universeel begrip te maken heeft. Slavenburg weet waarover hij het heeft als medewerker van Professor Gilles Quispel die onder andere vaststelde dat *Het Evangelie van Thomas* stamt uit het jaar 40 van onze jaartelling. Jezus heeft het in dat evangelie over 'het afleggen van de kleren'. Ontdaan van de projecties van het ego ofwel het kleine zelf breekt kennis van het hogere Zelf door, de werkelijke zelfkennis waarover in veel oude geschriften gesproken wordt. Pas als de mens dit stadium van kennen bereikt kan hij overgaan tot het 'kruisigen van de oude mens' en de nieuwe mens kan opstaan. Die stap op het inwijdingspad wordt ook wel 'de donkere nacht van de ziel' genoemd omdat het een diepe ervaring van eenzaamheid inhoudt als men het collectief, de groep en alle geliefde beelden los laat.

Meerdere van de Nag Hammadi geschriften komen voorbij in dit inderdaad inleidende boek dat prettig leest en een overzichtelijk inzicht geeft in

Boek & periodiek

het esoterisch christendom, vooral in die unieke Nag Hamadi geschriften. We komen in aanraking met *Het Evangelie van Thomas*, *Het Evangelie der Waarheid* en *Het Evangelie van Filippus* maar ook met de *Lessen van Sylvanus*. En wat te denken van de *Spreuken van Sextus* die je de raad geven om op de volgende wijze met je mond om te gaan:

“Breedsprakerigheid is een teken van onwetendheid Heb de waarheid lief; en ga met de leugen om als een vergif. Laat het juiste moment aan je woorden vooraf gaan. Spreek wanneer het niet past te zwijgen. En verder op: Wie je dient om de eer, heb je gediend om een loon. Het is beter anderen te dienen dan anderen jou te laten dienen.

In Hoofdstuk 6, getiteld *Een kosmisch drama*, gaat het over een gnostische oermythe waarin de hele schepping zich ontvouwt. Dat brengt de bestudeerder van *De Geheime Leer* van H.P.Blavatsky op een geliefd terrein en er valt dan ook heel wat te herkennen. Bijvoorbeeld in de taal van *Het Geheime Boek van Johannes*, een gnostische sleuteltekst.

Theodotus een gnostisch leraar uit de tweede eeuw gaf

het begrip ‘Gnosis’ als volgt aan: “Gnosis is te weten wie we zijn, waar we vandaan komen en waar we naar toe gaan”. Want jouw proces is al een aeonen-oud proces. In ons voltrekt zich de totale geschiedenis der mensheid, onbewust. Om dat in het bewustzijn der mensheid te brengen werden er scheppingsmythen gecreëerd. Niet verzonnen, nee, oeroude beelden werden door zieners omgezet in literatuur.

Het spel van de wetten van bestaan werd zichtbaar gemaakt. De essentie van die scheppingsverhalen is dezelfde maar de vormen drukken zich uit in de mogelijkheden van de achtergrond van de ziener.

De christelijke mystieken uit de middeleeuwen met hun minnepoëzie worden behandeld zoals Hildegard van Bingen, Mechtild van Maagdenburg, Hadewijch, de Antwerpse begijn, en meer vrouwelijke schouwers die getuigen van mystieke eenheidservaringen. Meester Eckhart, Jakob Boehme en Johannes van het Kruis spreken over rede en liefde. De Katharen en de met hen verwante Graal-mythe sluiten de middeleeuwen af. De Re-

naissance komt aan bod met de herleving van het hermetisme en er wordt ingegaan op de kabbala. Het laatste hoofdstuk behandelt het esoterisch christendom in de 20ste eeuw. Het eerste artikel gaat kort over *Theosofie* waarin H.P. Blavatsky en Annie Besant worden aangehaald. Daarna komen Rudolf Steiner en Gurdjieff. Het boek sluit af met de visie van Carl Gustav Jung en met het noemen van de new age literatuur zoals het baanbrekende boek van Marilyn Ferguson: *The Aquarian Conspiracy*.

In zijn laatste zin haalt Slavenburg Gurdjieff aan:

*“Bewust geloof is vrijheid
Emotioneel geloof is slavernij
Mechanisch geloof is dwaasheid.”*

Het boek heeft een index en een uitgebreide notenlijst waar heel wat verwante literatuur uit te halen valt. We lezen een boeiend en toegankelijk overzicht van de uitingsvormen van een christendom dat zich uit in de natuurlijke processen en mogelijkheden van bewustzijnsontwikkeling.

FvI

Als de vensters van de waarneming
schoongemaakt zouden worden,
dan zou alles aan de mens verschijnen
zoals het is, oneindig.

William Blake

Zomerschool Mahatma Brieven

Tijdens de Zomerschool van de Nederlandse Afdeling op het Internationaal Theosofisch Centrum in Naarden van 7 t/m 9 juli 2006, zal het boek *De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett* door A. Trevor Barker centraal staan (ISBN90627158, o.a. verkrijgbaar bij onze Theosofische Boekhandel Adyar in de Tolstraat, en bij de boekentafel in Naarden). Onze Internationale President, mw. Radha Burnier, zal op drie opeenvolgende dagen een lezing geven over dit onderwerp. De thema's daarvan luiden:

1. De twee werelden: de wereld van maya (de mense-lijke) en de wereld van licht (van de Meesters)
2. De vereisten om diepere kennis te verwerven
3. Wat de Mahatma's hoopten dat de Theosofische Vereniging tot stand zou brengen.

De lezingen zullen uit het Engels worden vertaald, zodat ze door iedereen kunnen worden gevolgd.

De Mahatma Brieven vormen nog steeds een onuitputtelijke bron van informatie voor allen die een studie willen maken van Theosofie. Deze corres-

pondentie tussen de Heer A.P. Sinnett en zijn vriend de Heer A.O.Hume, en enkele Meesters van Wijsheid die plaatsvond tussen de jaren 1880 en 1884 ging nog aan de publicatie van *De Geheime Leer*, verschenen in 1888, vooraf. De Brieven waren aanleiding voor de Heer Sinnett om de boeken *Occulte Wereld (1881)* en *Esoterisch Boeddhisme (1883)* te schrijven.

In de eerste uitgave van *De Mahatma Brieven* die in 1923 in Londen verscheen en enkele herdrukken beleefde, zijn de Brieven niet chronologisch, maar op onderwerp gerangschikt. Dit maakt het lezen van de correspondentie er niet makkelijker op.

Een in 1993 verschenen herdruk door The Theosophical Publishing House in the Philipines is aan dit bezwaar tegemoet gekomen. Hierin zijn de Brieven namelijk chronologisch opgenomen. Bovendien bevat het teksten en aanvullingen die in eerdere uitgaven ontbraken. Deze meest recente uitgave met als titel '*The Mahatma Letters to A.P.Sinnett, in chronological sequence*', is echter (nog) niet in het Nederlands vertaald.

Een studie van deze Mahatma Brieven is onmisbaar

Agenda Nederland

juni 2006

- 3 Studiegroep Mahatma brieven
- 15-21 School of the Wisdom te Naarden, spreker: mw. Trân-Thi-Kim-Diêu "Examining Mahayana Buddhism and Jiddu Krishnamurti's teaching: A Theosophical Exploration into Insight and the Nature of Emptiness."

juli 2006

- 7 t/m 9 Zomerschool te Naarden: "De Mahatma Brieven", spreker: mw. Radha Burnier (lezingen worden vertaald)

augustus 2006

- 15-20 Les Pays Latins in Naarden. "Peace, Harmonising Heaven and Earth" met de Internationaal Presidente Radha Burnier

november 2006

- 11 Iedendag te Naarden, thema: "Leven en sterven"

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

voor alle serieuze leden en belangstellenden van Theosofie. De Brieven bevatten de antwoorden van enkele Mahatma's op vragen van de Heer Sinnett, de hoofdredacteur van het voornaamste Engelstalige Dagblad *The Pioneer* tijdens die dagen in India. Het boek bevat bovendien een aantal Brieven gericht aan A.O.Hume, een vriend van Sinnett.

In het kort hoe het begon. Na hun aankomst in India in februari 1879 ontvingen mw. Blavatsky en Olcott een brief van de Heer Sinnett waarin hij zijn belangstelling toonde voor het werk waarmee zij zich bezig hielden en waarin hij ook de wens te kennen gaf graag met hen in contact te willen komen. In december van dat jaar brachten HPB en Olcott een bezoek aan Sinnett en zijn vrouw Patience in Allahabad. Daarmee was de vriendschap bezegeld en zou Sinnett in het blad waarvan hij Hoofdredacteur was regelmatig over Theosofie en de Theosofische Vereniging publiceren.

Op bezoek in Simla in 1880, de toenmalige zomerhoofdstad van India, demonstreerde mw. Blavatsky haar vermogen voor enkele van haar vrienden om occulte verschijnselen op te roepen; waarbij zij er altijd bij vermeldde dat het de Meesters waren die haar daartoe in staat stelden. Dit intrigeerde de Heer Sinnett dermate dat hij eveneens met die geheimzinnige Leraren in contact wilde treden. Hij schreef daarom een brief met vragen die hij als volgt adresseerde: *'To the Unknown Brother'*: Aan de Onbekende Broeder. Via mw. Bla-

vatsky bereikte deze brief een van de Meesters die daarop reageerde, waarmee het begin van de correspondentie een feit was. Een correspondentie die enkele jaren zou duren. Het is in feite een eenzijdige correspondentie, aangezien de brieven van de heren Sinnett en Hume, gericht aan de Meesters, enkele uitzonderingen daargelaten, niet voor het nageslacht bewaard zijn. Alleen de antwoorden op de vele door hen gestelde vragen zijn in de correspondentie opgenomen. Antwoorden die een veelheid van onderwerpen betreffen, zoals de samenstelling van de mens, leven na de dood, filosofische en theoretische leringen, proeftijd en leerling-schap.

Deze Zomerschool van de TVN biedt een unieke gelegenheid om nader met deze theosofische leringen in contact te komen. De Internationale President is ongetwijfeld een uitstekende gids in deze boeiende materie.

Paul Zwollo

Adyar, 5-16 december 2005 School of the Wisdom (SOW)

Boeddhisme, door Dr. Krishnanath uit Varanasi

Dr. Krishnanath studeerde aan The Central Hindu College, opgericht door A. Besant, en was professor in de economie aan de Kashi Vidyapeetha, de nationale universiteit die werd geopend door Mahatma Gandhi. Hij hield zich actief bezig met de socialistische beweging van India en raakte diep geïn-

Agenda buitenland

juni 2006

- 2-4 Sloveense zomerschool "The Garden of Theosophy" met M. Anderson
- 9-11 Parijs Nationale Conventie "Self-knowledge" met D. Audoin
- 23-28 Finse zomerschool "Perceiving Truth" met P. Krishna

juli 2006

- 10-14 Zweedse zomerschool "Silence" met C. Price
- 13-19 Duitse zomerschool in Lippstadt "The Secret of Consciousness"
- 21 t/m 28 U.S.A., Olcott Center Chicago, Zomerbijeenkomst "Theosophy in Action" met J. Algeo, R. Burnier, J. Mills

augustus 2006

- 19-26 Spaanse zomerschool in San Feliu de Quixol

oktober 2006

- 14-20 European School of Theosophy "Cracking the Esoteric Code" in Athene, met J. Algeo en E. Sahtouris

juli 2007

- 14-18 100-jarig bestaan Finse afdeling en Europees Congres in Helsinki: "Compassion, the Basis for Peace and Understanding"

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

teresseerd in de leringen van Krishnamurti en in de boeddhistische levenswijze.

De essentie van de boeddhistische leringen is de dingen te zien zoals ze werkelijk zijn, een zich ontvouwend besef van eenheid met alles. Het gaat om altruïsme, waarin onderlinge verbondenheid en de zorg voor alles en allen ingezien wordt als een universele verantwoordelijkheid.

Volgens Dr. Krishnanath zijn er verschillende zienswijzen over het bereiken van die staat waarin het denken overstraald wordt door het licht van buddhi (intuïtie, de zuivere rede). Sommigen hebben de belemmerende vooronderstelling dat dit eenvoudigweg niet te bereiken is. Of men beweert dat er geen inspanning voor nodig zou zijn, omdat het van nature wel komt. Of juist dat er hard gewerkt moet worden om aan de voorwaarden te voldoen voor het bereiken van die staat, zoals aanleren van eenpuntig denken, aandacht en concentratie, het wegnemen van allerlei gevoelens, zoals luiheid, trots, afgunst, of het zichzelf juist minder waard achten dan de ander.

Wat duidelijk lijkt en wat ook Patanjali steeds naar voren brengt, is dat het denken eerst tot rust gebracht moet worden, vóórdát het überhaupt mogelijk kan worden om de dingen te zien zoals ze werkelijk zijn, om inzicht te verkrijgen met de niet- vleselijke ogen.

Het denken kan tot rust gebracht worden door 1. aandacht, bedachtzaamheid, een levendig, open gewaar zijn en

2. door levenskracht in en uit te ademen. In vol bewustzijn ademen naar de volgende gebieden en het volgende besef: a. zie het lichaam in het lichaam; b. zie de gevoelsgevoelens in de gevoelsgevoelens; zie het denken in het denken; c. zie de verschijnselen in de verschijnselen. En dit alles middels dit in- en uitademen.

Op de vraag, na al zijn uitleg, hoe iemand dat collectieve, universele bewustzijn dan kan raken, antwoordde prof. Krishnanath nog een keer geduldig dat ieder dat voor zichzelf moet ontdekken. Stilte helpt, meditatie, een open denkvermogen, het goed gebruik maken van zeldzame momenten, letten op je dromen. Het zal zichzelf ontvouwen, het is niet iets dat je op bestelling krijgt voorgeschoteld. Oefen er geen druk op uit, want dit zal problemen veroorzaken: alleen als het seizoen daar is, komt de vrucht tot rijping.

Geheel in lijn met de boeddhistische visie droeg Prof. Krishnanath deze SOW op aan het welzijn van alles en allen.

Els Rijnker

Adyar, 3 t/m 13 januari 2006, School of the Wisdom (SOW)

The Voice of the Silence, door Dr. John Algeo

De Stem van de Stilte, zijnde uitgelezen fragmenten van het Boek der Gulden Voorschriften, voor het dagelijks gebruik van Lanoes (leerlingen) vertaald en van aantekeningen voorzien door

'H.P.B.' (Wassenaar, ISBN 90 6271 661 X).

Aanbevolen literatuur: *Talks on the Path of Occultism, Volume II, The Voice of the Silence.*

Het Boek der Gulden Voorschriften maakt deel uit van dezelfde serie als die waaruit de 'Stanza's' van het Boek van Dzyan werden genomen, waarop *De Geheime Leer* van H.P. Blavatsky (H.P.B.) gebaseerd is. Het schrift is verschillend, soms Tibetaans, maar meestal ideografisch, met symbolen in de priester taal Senzar (op verschillende wijzen in geheimschrift). Van de ongeveer 90 afzonderlijke kleine verhandelingen leerde H.P.B. er 39 uit het hoofd. Ze zouden ook niet allemaal vertaald kunnen worden en aan een wereld gegeven die te zelfzuchtig is: het gaat om een weloverwogen keuze uit die verhandelingen die het meest geschikt zijn voor de weinige ware mystici in de Theosophical Society.

Algeo benadrukte voortdurend dat taal altijd gaat om symbolen, beeldspraak, vergelijkingen, archetypen, analogieën en dat je iets nooit letterlijk moet nemen, maar moet proberen door te dringen naar de betekenis die achter de woorden ligt. Opsplitsen van het woord en uitzoeken van de betekenis van de samenstellende delen is hierbij een geweldig hulpmiddel en Algeo is daar een meester in.

Kort en simpel gezegd gaat het bij dit mystieke werk dat H.P.B. aan het eind van haar leven schreef ("opgedragen aan de enkelen") om de boodschap van de Theo Sofia, Goddelijke Wijsheid of Perennial Wisdom,

die te vinden is in de afspiegelingen daarvan in alle spirituele stromingen en religies, in sprookjes, legenden, mythen en fantasieverhalen (Algeo haalde herhaaldelijk de boeken van J.K. Rowling over Harry Potter aan): het gaat steeds weer over de zoektocht naar het hogere, over zelfverwerkelijking, over het doorbreken van het persoonlijke naar het universele denkvermogen, over het zich verbinden van de persoonlijkheid met het Hoger Zelf.

De beelden van *De Stem van de Stilte* kunnen niet begrepen worden met het redenerende, maar met het onpersoonlijke, universele denkvermogen.

Hieronder enkele uitspraken ter overweging (indien mogelijk wordt steeds het regelnummer in het boek erbij vermeld):

FRAGMENT I: DE STEM VAN DE STILTE

- 1: Het is in het algemeen sowieso zinvol om de aandacht niet zozeer te richten op allerlei persoonlijke zaken of op gevaren, maar om tijd en energie te steken in het hulp bieden aan anderen (zie HPB's Meditatiediagram in *Theosofia 5* van 2005).

- 5: met "verdelgen", of met termen als "uitroeien", of "doden" wordt bedoeld dat je deze beperkingen moet compenseren; mystici ervaren in hun eenheidsbeleving de Werkelijkheid rechtstreeks en direct, wij vangen hiervan soms een glimp op bij muziek, kunst of bij het aanschouwen van een sterrenhemel.

- 14: zoek de goeroe of de meester niet buiten jezelf, hij

zit in je eigen hart, niet bereikbaar met het dagelijkse denken; een leraar kan je natuurlijk inspireren en de weg wijzen, maar kan nooit de verlichting brengen; als Descartes zegt "Cogito, ergo sum" (ik denk, dus ik ben) slaat hij de plank mis: er is in feite geen "ik". De term "denken is" zou adequater zijn, zonder die ik-persoon: alle gedachten en ideeën bevinden zich in de mentale atmosfeer en worden daaruit opgepikt (dit is heel duidelijk bij groepsgevoelens, maar ook b.v. bij uitvindingen die tegelijkertijd en op geheel verschillende plekken ter wereld door verschillende personen worden gedaan).

- Na de Drie Hallen (van Onwetendheid, van Lering en van Wijsheid, of met begrippen uit de alchemie: negredo, albedo en rubedo) is er een vierde stadium, dat verder geen naam heeft, behalve "vierde", omdat het alle begrip te boven gaat: de Turya- staat (zie *Theosofia 6* van 2005). Hier spreekt de Stem van de Stilte.

- 38: als de hogere intuïtie, buddhi of kundalini actief wordt, stijgt deze vurige kracht op vanuit het hart naar het derde oog en de respons hierop is 7- voudig. N.B. Het gaat om het universele liefde- wijsheids- aspect dat in de loop der tijd vanzelf zal ontstaan in het proces van zelfverwerkelijking. Oefeningen om kunstmatig kundalini op te wekken vanuit lagere chakra's dan het hart zijn gevaarlijk, omdat ze grote problemen in de persoonlijkheid kunnen veroorzaken.

- 50: als we opgaan in het ENE, verliezen we dan onze

identiteit? Dit lijkt niet het geval te zijn, zoals de vele strengen die tezamen één touw vormen.

- 58: geeft de oplossing van de vraag of er nu wél (H.P.B.: "Er is een weg, steil en doornig ...") of géén pad is (J. Krishnamurti: "Waarheid is een land zonder paden"). Beide uitspraken zijn waar. 58: "U kunt het Pad niet begaan, voordat u dat Pad zelf geworden bent." Of met de woorden van de Spaanse dichter Antonio Machado: "Caminante, no hay camino" (reis, er is geen weg). Je maakt het pad door het te gaan.

- 66: Om mee te werken met de natuur en te worden wie we werkelijk zijn, hoeven we alleen te doen wat er gedaan moet worden, go with the flow, be in the zone, Wu Wei. De mens heeft de opmerkelijke creatieve mogelijkheid om beelden te scheppen met het voorstellingsvermogen en hier ligt het enorme belang van het vertellen, uitbeelden, lezen en schrijven van fantasieverhalen.

- 74-75: We hoeven het verleden niet te vergeten, maar we moeten er niet aan vasthouden, we moeten er niet in leven, anders worden we onvruchtbare zoutpilaren. Als we leven in het verleden houden we toekomstige groei tegen.

- 79: We moeten leren om open en onbevangen te reageren, net als een kind, zonder vooropgezette ideeën op grond van herinneringen aan vroegere ervaringen.

- 90: Er zijn vier zelfen: 1. zelf: het kleine zelf, de persoonlijkheid, verbonden met de zintuigen en het brein. 2.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Zelf: de individualiteit, buddhi-manas, liefde- wijsheid of intuïtie. 3. ZELF: de monade. 4. ALZELF: waar de monade EEN wordt met het AL, Dat.

- 91: Bij contemplatie, volmaakte oplossing in het Ene of samadhi gaat de druppel terug in de oceaan, zonder dat de individualiteit verloren gaat. Anders gezegd: de oceaan gaat op in de druppel, want de druppel weet nu dat hij de oceaan is ...

- 98: als gnosis bereikt is, is er sprake van directe inzichten. Het gaat dan niet om weten over, maar om ervaren van.

- 100: de mantra waarmee Fragment I wordt afgesloten komt uit het Hindi:

OM TAT SAT, "O, Dat zijnde", of wel zeer vrij vertaald: "Wel, zo is het nu eenmaal ..."

FRAGMENT II: DE TWEE PADEN

Het gaat hier om de keuze tussen de Leer van het Oog (het open pad, dharmakaya, met kennis van verborgen waarheden en occultisme) of de Leer van het Hart (het verborgen pad, van wijsheid, mededogen, dienstbaarheid, altruïsme en mystiek). Toch zijn in feite alle paden één, het kunnen als het ware fases zijn, want als men werkelijk inzicht bereikt, als de poorten (fragment III) en wegen smaller en smaller geworden zijn, omdat er steeds minder keuzen te maken zijn dan eenvoudigweg te doen wat er gedaan moet worden, dan blijft alleen dienstbaarheid over om alles en allen te redden.

- 155 t/m 157: in dit verband weidde Algeo uit over de 7

heilige planeten (zie artikel en diagram in Theosofia 2 van 2005), Mars als symbool voor begeerte (kama), Venus voor het hogere denken (buddhi-manas) en Mercurius die het dichtst bij de zon staat voor liefde- wijsheid- intuïtie (buddhi).

- 190: achter deze passage past het gedicht dat Annie Besant in het bureau van HPB vond en waarnaar al verwezen werd: "Er is een weg, steil en doornig ..."

- 195: De Tibetaanse mantra die fragment II afsluit is OM VAJRAPANI HUM, "O, hij die het wiel van de vajra, van de bliksemstraal (symbool van verlichting) draait. In dit verband kan het lidteken in de vorm van een bliksemschicht dat Harry Potter op zijn voorhoofd heeft, in het nog te verschijnen deel 7 wel eens zeer belangrijk worden ...

FRAGMENT III: DE ZEVEN POORTEN

Dit zijn de 7 deugden die nodig zijn om transcendentie te bereiken. Ook in het artikel van HPB "Chela's en Leken-Chela's" (zie Theosofia 3 van 2000) noemt HPB 7 voorwaarden of eisen, waarvan de laatste hier wordt overgenomen: *Kalme onverschilligheid jegens, maar een terechte waardering van alles waaruit de objectieve en waarneembare wereld bestaat, in zijn relatie met en tot de onzichtbare gebieden.*

- 316: Fragment III wordt afgesloten met de universele mantra die terug te vinden is in alle religies: VREDE ZIJ ALLE WEZENS.

Els Rijnaker

Verslag voorjaarsdag TVN

Op zaterdag 4 maart 2006 vond op het Internationaal Theosofisch Centrum te Naarden de voorjaarsdag van de TVN plaats, met 119 toehoorders. De inleider was Prof. dr. Hans Gerding. Het thema was *Mediumschap: psychologische, parapsychologische, filosofische en esoterische aspecten.*

Het onderwerp is veelomvattend, zo stelt Professor Gerding. Is volgens Van Dale een medium iemand door wie geesten of bovenaardse krachten zich openbaren, in de loop van de dag zullen we zien, dat het meer is. Het is ook gekoppeld aan inspiratie, aan creativiteit en aan healing.

Voor buitenstaanders is een medium iemand die bewust actief is in een andere belevingswereld en dat geeft een bepaalde status, die soms ook kan worden misbruikt om mensen zo aan zich te binden.

Het eerste onderdeel gaat over de psychologie van het mediumschap. In de psychologie werd het vroeger beschreven als een gespleten persoonlijkheid, tegenwoordig spreekt men van dissociatie. Binnen de wetenschap is het niet of nauwelijks verklaarbaar hoe iemand contact kan hebben met wezens uit een andere wereld, soms zelfs met een tussenpersoon, een gids die de weg kent in die wereld en boodschappen terugbrengt bij het medium.

Het is alsof binnen het bewustzijn ervaringen of gedragingen los raken van elkaar, een fenomeen dat elke mens

kan ervaren als je twee dingen tegelijk doet, waarbij je zo geconcentreerd kunt zijn op het ene dat je later niet meer weet dat je het andere ook hebt gedaan.

Aan de hand van een film wordt dit verduidelijkt, waarbij de genialiteit van het onderbewuste duidelijk wordt.

Als we o.a. door parapsychologisch onderzoek ontdekken dat we meer waarnemen dan we ons doorgaans bewust zijn, verandert dit ons mensbeeld en een volgende vraag die dan opduikt is waar de grens ligt van wat we kunnen ervaren. Je kunt spreken van een principiële openheid.

Als we ons sterk vereenzelvigen met de dingen van alledag, leggen we als het ware een filter op deze openheid zodat we kunnen functioneren 'als een normaal mens'.

Zo'n filter kun je weghalen door middel van meditatie en dan kun je zeggen dat dit gebeurt op een vrijwillige basis, maar het kan ook door een bijna-dood-ervaring, iets wat je niet bewust opzoekt. Professor Gerding toont ons een film van een vrouw die een hersenoperatie onderging en daartoe gedurende ongeveer een uur in een doodsituatie moest worden gehouden. De operatie werd gefilmd en biedt daardoor bewijs voor iets wat controversieel is binnen de wetenschap. De vrouw ziet hoe ze wordt geopereerd en hoort wat er wordt gezegd. Ook ziet ze een licht en gestalten en ze voelt zich geweldig in de verbondenheid met die wezens. Uiteindelijk komt ze weer terug in haar lichaam.

Er zijn mensen die gemakkelijk in en buiten hun lichaam verblijven en daarmee komen we terecht in het esoterische aspect van dit onderwerp. De andere wereld wordt verkend en er wordt verslag van gedaan. Zo kunnen we onderscheiden dat er verschillende werelden zijn die in en door ons heen gaan. Het ego moet een stap terug doen om het Hogere er te laten zijn, iets wat eeuwenlang door mensen is ervaren en als een spirituele weg wordt beschreven.

In vier citaten worden verschillende werelden beschreven zoals deze door mensen zijn ervaren.

Professor Gerding sluit af met iets wat hem naar zijn zeggen na aan het hart ligt, namelijk dat er miljoenen mensen zijn met 'exceptional human experiences' en daar problemen door krijgen in hun leven. Het verandert hun leven, omdat oude patronen hun betekenis erdoor verliezen en dat leidt vaak tot geestelijke nood. Uit een Duits onderzoek is gebleken dat de reguliere zorgverlening dergelijke ervaringen beschouwt als iets bijzonders, terwijl het zó vaak voorkomt dat het als iets gewoon kan worden beschouwd in de samenleving. Maar daarnaast wordt dat bijzondere beschouwd als iets pathologisch, waardoor op de hulpvraag gereageerd wordt met medicatie.

De psychologische wetenschap zoals die is ontstaan in de 19^e eeuw stelde dat de mens God zoekt en die behoefte vervolgens op de wereld projecteert en daarmee is

de wereld niet langer een magische plaats. Dat leidde tot een reactie waarin de Theosofie een belangrijke rol heeft gespeeld en in de huidige tijd wordt die tegenbeweging steeds sterker. In dat kader leveren de Theosofische Vereniging en de bijzondere leerstoel aan de Universiteit Leiden met als titel 'Metafysica in de geest van de Theosofie' nog steeds een bijdrage aan de samenleving.

Agnès Wagemans
i.s.m. Corretje Eijgenstein

Karel de Bazel

Is ook uw belangstelling gewekt naar aanleiding van het stukje door Marty Bax, *Wie was Karel de Bazel, theosofisch architect*, in *Theosofia* nummer 2 van 2006?

Over het gebouw van de Nederlandsche Handel-Maatschappij, dat vanaf de zomer van 2006 het Gemeentearchief zal huisvesten, is interessante informatie te lezen en bekijken op www.gemeentearchief.amsterdam.nl

Verder is nog tot 11 juli 2006 in het Haags Gemeentemuseum de tentoonstelling te bezoeken *K.P.C. de Bazel: ontwerper voor de elite*, het eerste representatieve overzicht van zijn ontwerpen voor het interieur, met onder andere serries en met de in 1909 voor prinses Juliana ontworpen wieg (zie www.haagsgemeentemuseum.nl).

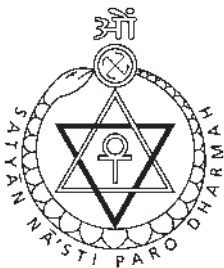
Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

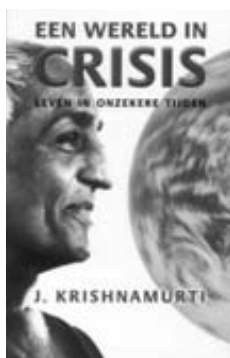
De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl, website: <http://www.theosofie.nl>

openingstijden: di. t/m vr. 13.00-17.30 uur, za. 13.00-17.00 uur
een boekenlijst wordt u op aanvraag toegestuurd

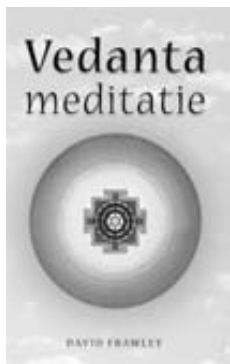
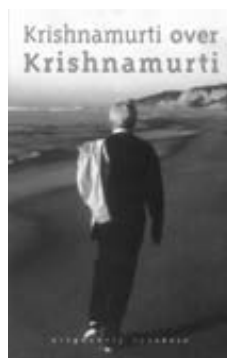

Een wereld in crisis

- leven in onzekere tijden
J. Krishnamurti/D. Skitt (ed.)
200 blz., paperback 2006
ISBN 90 202 8426 6 Prijs € 19,50

Krishnamurti over Krishnamurti

(Vert. van "Krishnamurti's Notebook")
286 blz., paperback 2004
ISBN 90 6271 979 1 Prijs € 18,50

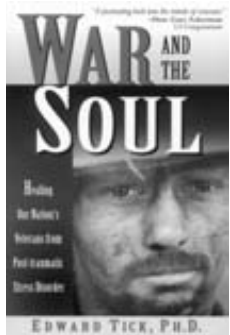
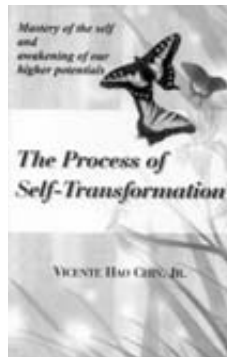

Vedanta meditatie

Door David Frawley
166 blz., paperback 2006
ISBN 90 202 8423 1 Prijs € 14,50

The Process of Self-Transformation

By Vicente Hao Chin, Jr.
260 pp., paperback 2003
ISBN 81 207 2570 X Price € 9,50

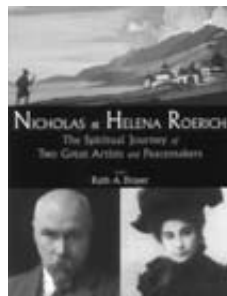

War and the Soul

-Healing our Nation's Veterans from
Post-traumatic Stress Disorder
By Edward Tick
330 pp., paperback 2005
ISBN 0 8356 0831 X Price € 20,50

Nicholas & Helena Roerich

- The Spiritual Journey of Two Great
Artists and Peacemakers
By Ruth A. Drayer
360 pp., paperback 2005
ISBN 0 8356 0843 3 Price € 24,50

Deze boeken zijn ook verkrijgbaar bij boekhandel Au Bout du Monde,
Singel 313, 1021 WJ Amsterdam, tel. (020) 625 13 97